

ÖREBRO UNIVERSITET
Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete
Socionomprogrammet
Socialt arbete, C
C-uppsats, 15 högskolepoäng
Ht 2012

Socialt arbete, den nya tidens kolonialism?

En kvalitativ studie om kulturell anpassning, kulturell kompetens och utmaningarna i ett internationellt socialt arbete.

Författare:
Löfwenhamn, Victoria
Handledare:
Segerström, Eva

Socialt arbete, den nya tidens kolonialism?

En kvalitativ studie om kulturell anpassning, kulturell kompetens och utmaningarna i ett internationellt socialt arbete.

Löfwenhamn, Victoria

Örebro universitet

Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete

Socionomprogrammet

Socialt arbete, C

C-uppsats, 15 högskolepoäng

Ht 2012

Abstract

The purpose of this study is to examine how social work in an international context is formed by cultures and how this is expressed. Furthermore, the study aims to explore culture competence as is expressed within the social workers themselves and which elements that benefit or alternatively hinder, the international social work. The study has a qualitative approach where semi-structured interviews were conducted with four female respondents. The analyzing method chosen to process data was thematization, where three main themes emerged, indigenization/cultural adaption, cultural competence and difficulties, opportunities and dilemmas. The result shows that all respondents express an indigenization process while describing their work. This is distinguished by the attention all the respondents gave to the functioning cultural structures and how they built the work around this. It also showed through the great emphasis the respondent put on indigenous knowledge. The approach and the main prominent factor which underpins an indigenization process is empowerment. The results show that all respondents express cultural competence. This is observed through the respondents awareness of their own culture's influence, through the respondents evaluation and validation of their own personal knowledge and by the expressed importance of creating relationships. The study shows that an indigenization process is dependent on social workers' cultural competence. Furthermore, the result shows that the collectivist social structure can be seen as both an aid and as an aggravating element. Gender, ethics and morality seem to be the main factors which place social workers in difficult situations. This has also been shown to produce a work approach that is characterized by acting without being seen. Relationships prove to be a facilitating factor, but it is not grown for all good reasons, it seem to be necessary because of the lack of trust people have for international social workers.

Keywords: International, Social, Cultural, Adaptation, Compitance, indigenization, Empowerment, Gender, Ethics, Morality, Individualism and Collectivism

Socialt arbete, den nya tidens kolonialism?

En kvalitativ studie om kulturell anpassning, kulturell kompetens och utmaningarna i ett internationellt socialt arbete.

Löfwenhamn, Victoria

Örebro universitet

Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete

Socionomprogrammet

Socialt arbete, C

C-uppsats, 15 högskolepoäng

Ht 2012

Sammanfattning

Syftet med studien är att undersöka hur socialt arbete i en internationell kontext formas efter kulturer och hur detta kommer till uttryck. Vidare ämnar studien ta reda på hur socialarbetare själva ger uttryck för kulturell kompetens samt vilka element som gagnar respektive försvårar det internationella sociala arbetet. Studien har en kvalitativ ansats där semistrukturerade intervjuer genomfördes med fyra kvinnliga respondenter. Databearbetningen gjordes genom tematisering där tre huvudteman framkom, kulturell anpassning, kulturell kompetens och svårigheter, möjligheter och dilemman. I resultatet framkommer att samtliga respondenter ger uttryck för en kulturell anpassning i det internationella sociala arbetet. Detta urskiljs genom att respondenterna uppmärksammar de fungerande kulturella strukturerna, bygger arbetet kring detta och lägger stor vikt vid inhemska kunskaper. Det arbetssätt och den främsta framstående faktorn vilken underbygger en kulturell anpassning är empowerment. Vidare ger även samtliga respondenter uttryck för kulturell kompetens genom att visa en medvetenhet kring den egna kulturens påverkan, genom synen på den egna kunskapens giltighet samt genom den vikt respondenterna satte vid att skapa relationer. Studien visar den kulturella anpassningens beroende av socialarbetarens kulturella kompetens. Vidare visar resultatet hur den kollektivistiska samhällsstrukturen kan ses som både ett hjälpmedel och som försvårande element. Genus, etik och moral tycks vara de faktorer som främst ställer socialarbetare i svåra situationer och har visat sig frambringa ett arbetssätt som kännetecknas av att verka utan att synas. Relationer visar sig vara en underlättande faktor, men även här framkommer en baksida. Relationen tycks nödvändig på grund av den bristande tillit individer har inför internationella socialarbetare.

Nyckelord: Internationellt, Socialarbetare, Kultur, Anpassning, Kompetens, Empowerment, Genus, Etik, Moral, Individualism och Kollektivism

Förord

Under fyra månaders tid utförde jag och 18 andra studenter vår praktik i Indien. Under dessa månader fick vi se och uppleva sociala problem på en nivå vi aldrig sett förut. Fattigdom, prostitution, missbruk, HIV och AIDS var bara några av de fruktansvärt problematiska situationerna vi fick se en glimt av. Under denna resa ställdes fördomar på sin spets och den egna kulturella bakgrunden blev plötsligt otroligt märkbar. Framförallt i det förhållningssätt vi hade, men även hur andra förhöll sig till oss. Att vara vit och från väst sågs otroligt fint och det var meriterande att bara stå bredvid oss, utan att vi gjort något för att förtjäna av uppmärksamheten. Vår kunskap som socialarbetare värderades även den otroligt högt och vi ombads ständigt utvärdera och ge idéer till de organisationer vi besökte. Samhällen tycktes så olika men samtidigt så lika. Den evidensbaserade praktik vi fått lära oss att använda i Sverige utmanades med den erfarenhetsbaserade kunskapen. En kunskap om många gånger visade sig överensstämma med den vi själva lärt oss. Trots att det fanns goda kunskaper om sociala problem ansågs vår kunskap, trots att vi då var studenter, vara så mycket bättre och mer giltig. Det var ständigt en ojämlik relation som tycktes vara inbyggd i samhällssystemet, där västerlänningen var raknad högst. Resan gav många bestående intryck och erfarenheter och en ständig tanke fanns med mig; - Hur ska svenska socialarbetare arbeta internationellt och på ett bra sätt förhålla sig till de ojämlika relationerna? Om inte arbetet sker med reflektion och eftertanke finns gott om utrymme att helt oemotsagd applicera västerländska arbetsätt och metoder, utan att den inhemska kulturen fått påverka. De möten och de erfarenheter jag fått med mig har gett mig ovärderliga kunskaper och de gav även liv till denna uppsats.

Jag vill här med rikta ett stort tack till de fyra respondenter som gjort denna uppsats möjlig genom att låta mig ta del av deras erfarenheter och historia.

Jag vill även tacka mina båda föräldrar, Ann-Christine och Bengt Löfwenhamn, min storasyster Charlotte Löfwenhamn, min sambo Nils Eriksson och till sist Isabelle Grevnerts och Martina Tellin, som alla stöttat mig under hela processen, gett feedback och puttats på när uppförsbacken känns lång.

Tack!

Innehållsförteckning

1.	Bakgrund och problemformulering	7
2.	Syfte	9
2.1.	Frågeställningar	9
3.	Tidigare forskning	9
3.1.	Kulturell anpassning	10
3.2.	Integreringsmodell	11
3.3.	Kunskapsutveckling	12
3.4.	Dilemman i internationellt socialt arbete	14
4.	Teoretisk referensram	16
4.1.	Internationellt socialt arbete	16
4.2.	Kulturell kompetens	16
4.2.1.	Code of conduct	17
4.3.	Individualism och kollektivism	18
4.4.	Empowerment	19
5.	Metod	19
5.1.	Forskningsmetodik	19
5.2.	Urval	20
5.3.	Datainsamling	20
5.4.	Litteratur	20
5.5.	Behandling av data	21
5.5.1.	Tabell 1.	21
5.6.	Validitet och reliabilitet	22
5.7.	Forskningsetiska överväganden	22
5.8.	Metoddiskussion	23
6.	Resultat och Analys	24
6.1.	Disposition	24
6.2.	Presentation av intervjupersoner	24
6.3.	Kulturell anpassning	25
6.3.1.	Empowerment	26
6.3.2.	Mänskliga rättigheter	27
6.4.	Kulturell kompetens	30
6.4.1.	Relation och partnerskap	31
7.	Diskussion	34
8.	Förslag till vidare forskning	36
9.	Referenslista	37

Bilaga 1- Intervjuguide	39
-------------------------------	----

1. Bakgrund och problemformulering

Medvetenhet och kunskap om den historia som formar världen gör oss till bättre socialarbetare. Historien spelar stor roll för förståelsen av samhällen, individer och de mekanismer som styr dem (Ife, 2007). Den västerländska världen, dit länder som Amerika, Australien och Europa räknas, har länge ansetts som överlägsen. Midgley (1981) beskriver hur de olika välfärdspolitiska planer som utformats av västerländska samhällen genom kolonialismen påverkade utvecklingen av den sociala välfärd som utformades för länder i tredje världen. Detta i försök att utveckla dessa till bättre fungerande stater. Efter kolonialismens era och länders självständighet fortsatte dock många länder att vara beroende av stöd från de tidigare kolonialiserande maktstaterna och organisationer från dessa. Stora organisationer såsom FN var en stor del av utformandet av den sociala välfärden, där program och arbetssätt skapade för industrialiserade länder användes. Detta tillvägagångssätt började dock under 1960-talet ifrågasättas av såväl makthavare som av socialarbetare. De uppfattade utvecklingen som kulturförtryckande och icke fungerande. Detta ledde till politisk förändring, samtidigt som många länder fortsatte vara beroende av bistånd från länder i väst (Midgley, 1981). Trots att kolonialmakter inte längre existerar, är historiens vingslag högst märkbara och påverkar internationella relationer och synen på kultur än idag.

Det begrepp som ofta används i diskursen avseende kolonialism och nykolonialism är västernisering, vilket syftar till att beskriva hur västvärlden anses överlägsna och vars kultur, attityd, politik och industrialisering överförs till andra delar av världen. Begreppet är besläktat med "Amerikanisering", men innefattar en vidare mening. För att vidga förståelsen av västernisering åberopas fler begrepp, så som "indigenization". Begreppet saknar svensk översättning men är en viktig beståndsdel i förståelsen av västerniseringsdiskursen. Indigenization kan beskrivas som en process där socialt arbete anpassas till den kulturella kontexten och utmanar den universalistiska synen på socialt arbete. Indigenizationprocessen lyfter fram ursprungsbefolkningens legitimitet och kunskap i frågor om socialt arbete och dess utformning. Denna uppsats använder begreppet kulturell anpassning som motsvarighet till begreppet indigenization. Avseende socialt arbete pekar viss litteratur mot att socialt arbete som profession och arbetssätt är ett västerländskt påfund, vilka i sina försök att fungera internationellt kan bidra till en västernisering genom att applicera en värdegrund format i den västerländska kulturen. Metoder och teorier formade av vetenskap är främst producerat i väst, där resultat av socialvetenskaplig forskning ses som universella. Detta kan ses som etnocentrism, ytterligare ett begrepp införlivat i västerniseringsbegreppet. Etnocentrism beskriver ett fenomen där en kultur ställs i centrum och ses som ideal och andra länder, religioner och kulturer ses som mindre viktiga (Gray, 2005, s. 231ff)(Alwood, 2008).

På den internationella agendan för socialt arbete diskuteras terrorism och effekterna av den globala uppvärmningen, problematiska situationer vilka är av högsta angelägenhet och har kommit att skapa den nya rollen för socialarbetare i det relativt nya internationella och globaliserade tidevarvet. Till dessa två rubriker måste dock en tredje rubrik läggas till, förlusten av västvärldens legitimitet. För IFSW skriver Emeritus professor Jim Ife (2007) hur denna tredje rubrik är av stort vikt för det sociala arbetet och dess profession. Det talas idag om hur vi lever i en postkolonial tid. Istället menar Ife (2007) att kolonialismen är fullt levande. Statliga stödprogram från globala institutioner, som världsbanken, driver öppet intressen i utvecklingsländer, inte med landets utsatthet i främsta rummet, utan för västerländska regeringars intressen. Reichert (2011), lyfter detta som något som trotsar de mänskliga rättigheterna, vilket syftar till en solidaritet mellan länder. Denna kolonialism brukar dock ske med goda avsikter och med en tro om ett agerande för människors bästa. De

mest effektiva kolonistörerna kan anses vara missionärer, lärare och andra professioner så som ekonomer, ingenjörer eller hälsoarbetare, men även socialarbetare. Dessa arbetar medvetet eller omedvetet med att sprida ett dominerande sätt att se på världen. I denna process tycks även den koloniserade befolkningen bli övertygad om den dominerande kunskapen som en absolut visdom. Genom processer av frigörelse skapas dock ett växande motstånd vilket lyfter kolonistörernas svagheter. Makt och legitimitet går förlorad, en situation som just nu står för dörren. Något som för socialarbetare innebär en utmaning i att möta människors misstro till arbetet, vilket grundar sig i en misstro mot västerländska motiv. Det kan idag ses som en nödvändighet att socialarbetare har kunskap om historia och har en förståelse för andra kulturer. För att tillförlitligt förstå människor krävs en kunskap om historia och hur vår egen kultur står i relation till den (Ife, 2007). Den västerländskt producerade kunskapen är inte ogiltig i sig, det är det faktum att vetenskapen inte ser till annan kunskap och förståelse vilket kan göra den svag i det internationella sammanhanget. Socialarbetare besitter kunskap ofta utifrån akademiska studier och evidensbaserad kunskap, vilket lär om metoder och ramar för arbetet och att släppa dessa innebär en stor osäkerhet för den praktiserande. Denna osäkerhet är dock viktig för att kunna lära på nytt. Ife (2007) menar att möten där vi endast fungerar som människor, inte västerlänningar eller experter, är de mest kraftfulla möten som kan ske.

Socialt arbete spelar idag en roll på den internationella arenan. Ett lands politiska, ekonomiska och sociala agerande påverkar till följd av globalisering såväl direkt som indirekt andra länders sociala och ekonomiska välbefinnande. Globaliseringen är ett mycket polariserat begrepp där såväl starka negativa som positiva konsekvenser kan härledas till globaliseringens effekter. Sociala problem såsom trafficking, prostitution och andra övergrepp mot kvinnor och barn har ökat. Diskriminering och utsattheten hos migranter har ökat och generellt finns idag en materialistisk kultur där ”starkast vinner”. De positiva konsekvenser som uppmärksammas är det faktum att globaliseringen ökat medvetenheten av världen som en plats, en global ekonomi och världsomspännande kultur börjar skapas. I länder så som Indien och Kina har globaliseringen lett till en minskad fattigdom men trots de positiva aspekterna kan globaliseringen ändå ses som problematiskt då individer kan delas upp som vinnare och förlorare av globaliseringen. Vinnare är de vilka har ekonomiska tillgångar, utbildning, kvalificerade yrkeskunskaper och entreprenörmöjligheter, förlorare är de individer som saknar tillgångar, är okvalificerade, saknar utbildning, fattiga och analfabeter. De finns även de som ser globaliseringen som en nykolonialism där västerländska företag, ekonomier och politik påverkar utvecklingsländer (Healy, 2008, s. 25ff). Till följd av globalisering har det sociala arbetet, vilket alltså ursprungligen kan ses vara en produkt från industrialiserade länder, exporterats till resten av världen genom koloniala eller neo-koloniala ekonomiska och kulturella relationer. Det faktum att socialt arbete exporterats från västvärlden medför dock dilemman, skriver Hugman (2010), där västerländska teorier, metoder och värderingar appliceras i det internationella sociala arbetet, trots att den kulturella kontexten är avgörande för arbetsmetodens konsekvenser. Den socialvetenskapliga forskningen och kunskapsbasen, som styr det sociala arbetet, är producerad i och utgår från ett västerländskt samhälle. Ändå antas resultaten vara universella, något som kan ses som ett uttryck för etnocentrism (Healy, 2008, Hugman, 2010, Dominelli, 2010, Gray, 2005). Hugman (2010) menar att västerländskt socialt arbete inte direkt kan överföras till andra kulturella kontexter med ett positivt resultat.

Litteratur och vetenskapliga publikationer visar tydligt hur det internationella sociala arbetet är av mycket komplex natur. En ständig debatt förs om hur det internationella sociala arbetet på bästa sätt ska fungera och hur socialarbetare ska utveckla kulturkänslighet. Det tycks dock finnas en lucka i kunskapsbasen där socialarbetarens egna upplevelser av det internationella arbetet och dess komplexitet beskrivs och utforskas.

2. Syfte

Då litteratur antyder att västerländskt socialt arbete inte direkt kan överföras till andra kulturer med goda effekter bör en kulturell anpassning komma till stånd och en kulturell kompetens komma till uttryck. Genom svenska socialarbetares upplevelser av internationellt arbete söker denna kvalitativa studie svar på hur socialt arbete förändras i olika kulturella kontexter. Det söks även svar på hur kulturell kompetens kommer till uttryck samt vilka element som påverkar arbetet, såväl positivt som negativt.

2.1. Frågeställningar

- På vilket sätt kommer kulturell anpassning till uttryck i det internationella sociala arbetet?
- På vilket sätt kommer kulturell kompetens till uttryck i det internationella sociala arbetet?
- Vilka är de främsta svårigheterna, möjligheterna och dilemman svenska socialarbetare upplever i det internationella sociala arbetet?

3. Tidigare forskning

Följande kapitel presenterar tidigare forskning i ämnet internationellt socialt arbete och avser att beskriva hur socialt arbete påverkas till följd av olika kontexter samt vilka svårigheter, möjligheter och dilemman det internationella sociala arbetet står inför.

Flertalet författare inom det socialvetenskapliga fältet vilka studerar det internationella sociala arbetet, beskriver det sociala arbetet och den socialvetenskapliga forskningen som ett postkolonialt fenomen där västerländska teorier, metoder och arbetsätt appliceras och används av såväl internationellt verksamma socialarbetare, som inhemska. Vissa menar, så som Ife (2007) och Gray (2007), att kolonialismen är än tydligare och att detta arbetssätt är den moderna tidens kolonialism, där industrialiserade länder på ett subtilt men ack så effektivt sätt får makt över utvecklingsländer. Export av socialt arbete kan ses som försök att internationalisera fältet för socialt arbete, något som står för tron att socialt arbete är applicerbart oavsett kulturell kontext. Som motpol står indigenization av det sociala arbetet, vilket alltså är en process där socialt arbete modifieras för att passa olika kontexter (Gray & Coates, 2010, Yunong & Xiong, 2008, Ferguson, 2005). Studier som avhandlar ämnet visar på hur kulturell anpassning av socialt arbete är under ständig debatt och två centrala teser kan identifieras. Där en första anser att socialt arbete är en produkt av de industrialiserade länderna och en västerländsk kultur, medan den andra menar att processen mot indigenization är ett postmodernt fenomen, då den ifrågasätter det arv av dominant västerländskt socialt arbete som de anser färgar professionen och söker gensvar i länders lokala och unika kultur, historia, politiska och sociala utveckling. Förespråkare för denna anpassningsprocess menar att det sociala arbetets metoder och teorier måste modifieras för att kunna fungera i en icke västerländsk kontext (Yunong & Xiong 2008). De menar att den kulturella anpassningsprocessen är av stor vikt när det gäller det sociala arbetets utveckling avseende utbildning, forskning och praktik. Yunong och Xiong (2008) menar att vissa författare förutspår en mycket dyster framtid för socialt arbete som profession i länder så som Kina och Malaysia, om inte en anpassning av socialt arbete sker och inhemska metoder utvecklas och tas i bruk. Nedan ges en närmare beskrivning av Yunong och Xiong (2008) studie avseende indigenization.

3.1. Kulturell anpassning

Yunong & Xiong (2008) beskriver hur indigenization ifrågasätter västerländska värderingar och teorier och understryker vikten av inhemskt socialt arbete. Författarna menar att det är av stort vikt för socialarbetare att vara kulturellt känsliga, samtidigt som deras undersökning av litteratur avseende antaganden och argument för kulturell anpassning visar hur fenomenet såväl kan påverka arbetet positivt som negativt. Förespråkare för indigenization i det sociala arbetet har en tendens att blint följa inhemska kulturer och sociala strukturer, utan att ifrågasätta dessa. Det uppstår istället kritik mot de västerländska metoder, värderingar och principer som socialt arbete vilar på, vilka anses bör undvikas. Den inhemska kulturen och strukturerna analyseras inte för att se om dessa gynnar befolkningen, i avseende att den förespråkar värden så som rättvisa, frihet och jämlikhet. Det tycks även utan förbehåll fokuseras på den inhemska kulturen utan att se till hur befolkningen själva upplever de västerländska principerna och om de eventuellt föredrar dessa. I de fall där den inhemska kulturen gynnar befolkningen är en kulturell anpassning givetvis positiv. Finns det inte, enligt socialarbetarens upplevelse, någonting att förbättra kan den lokala kulturen och de existerande strukturerna användas på ett positivt sätt. Indigenization har dock en mörk baksida i de fall där individer blir utsatta för förtryck. Uppmärksammas inte detta blir socialarbetaren istället för hjälpare, någon som understödjer och reproducerar en negativ struktur. I de fall där socialarbetarens upplevelse och kunskap tyder på att det finns något att förbättra bör arbetet drivas mot en sådan förändring. Viss evidensbaserad kunskap tyder på att sociala och kulturella strukturer har svårt att förbättras. Det tycks även finnas begränsad evidens som styrker antagandet att individer i utvecklingsländer är emot det västerländska sociala arbetets värden och principer. Det tycks som att socialarbetare bör arbeta för att analysera inhemska sociala och kulturella strukturer för att vidare utveckla, förbättra eller ändra dessa och skapa effektivare metoder för att skapa en hållbar och gynnsam utveckling. Vare sig västerländska värderingar och arbetssätt, eller de i utvecklingsländer, bör användas utan reservationer, det bör ske en ständigt utvärdering (Yunong & Xiong 2008).

Blindly adhering to existing indigenous social and cultural structure or blindly questioning western social work's value is likely to result in social workers helping to sustain the structure which brings oppression, inequality and injustice and hinders people from pursuing equality, freedom, self-determination, justice and so on in some developing countries (Yunong & Xiong, 2008).

Vidare understryker förespråkare för indigenization att socialt arbete måste anpassas till ett lands speciella och unika situation samt utgå från den historiska, politiska och sociala kontexten, en princip vilken indigenization förespråkare tycks tro de är ensamma om att adressera. Yunong & Xiong (2008) beskriver dock hur västerländskt socialt arbete inte är fungerande utan denna princip, än mindre socialvetenskap. Det är inte heller något som uppnås genom kulturell anpassning i sig, utan är en princip som kan anses vara inneboende i socialt arbete och snarare bör ses som en grundprincip och något som bör vara ett grundläggande krav för alla praktiserande socialarbetare. Som grundtes kan förespråkare för kulturell anpassning ses understryka att socialt arbete är en import från industrialiserade länder i väst och alltså inte är något som kan appliceras i andra kontexter, utan måste genomgå en indigenization process. Detta menar Yunong & Xiong (2008) är ett tomt argument, då socialt arbete inte är statiskt utan av dynamisk natur, skapat av kunskap från den samtid var i den existerar. Författarna påvisar ytterligare en risk med detta tankesätt, då tonvikten på imperialistiskt socialt arbete kan ge den felaktiga bilden av att socialt arbete i västvärlden fungerar bra, och trycker på så vis ned de socialarbetare som arbetar för förändring, förbättring och utveckling av det sociala arbetet (Yunong & Xiong, 2008).

Till följd av indigenizationdebatten har en trend av att överdriva skillnader mellan länder och dess kulturer uppdragats, i synnerhet mellan västerländska nationer och utvecklingsländer. Det tycks dock inte finnas en fungerande och accepterad definition av vad västerländsk kultur egentligen är. Vidare tycks även mycket sparsamt med litteratur som beskriver likheter ha producerats. Det faktum att nationer i sig har en mångfald av kulturer negligeras, liksom det faktum att detta i sig är en likhet mellan länder. Kulturell anpassning kan i vissa sammanhang ses som ett försök att uppnå en nationell identitet. Till denna indigenizationsdebatt kan mer negativa konsekvenser än positiva härledas. Argumentet för professionell imperialism i socialt arbete är i behov av ytterligare undersökning. Yunong & Xiong (2008) föreslår att det sociala arbetet istället för att uppmärksammas som en västerländsk konstruktion, vilket tycks kräva kulturanpassning av det sociala arbetet, bör socialt arbete av samtliga parter istället ses som en konstruktion av den mänskliga civilisationen och tillsammans förbättra det sociala arbetet på alla dess områden.

3.2. Integreringsmodell

Om antagandet om att socialt arbete är en västerländsk konstruktion alternativt är starkt influerat av västerländsk kunskap antas, vilket flera författare, så som Ife (2007), Reichert (2011) och Hugman (2010), tycks göra, är en kulturell anpassning eftersträvansvärd. En modell för integrering av västerländska idéer presenteras av Ferguson (2005), som ger en praktisk bild över ett arbetssätt som antar mer än en kulturell anpassningsprocess.

Ferguson (2005) presenterar en litteraturoversikt av fyra modeller vilka visar på överföringen av västerländska idéer, metoder och teorier till utvecklingsländer. Tre modeller presenteras vilka vardera innefattar tre steg och som beskrivs vara regionsspecifika. Dessa modeller beskrivs präglade av det kolonialistiska arv utvecklingsländer står under, där teorier och metoder från värdländer i väst appliceras, eller som Ferguson (2005) beskriver, att mottagarländer "*underkuvats*", att tillämpa dem. De första tre modeller Ferguson (2005) presenterar kommer inte återges i denna text, då dessa beskrivs som dåligt fungerande. Istället beskrivs den fjärde integreringsmodellen vilken innefattar ett fjärde steg som ger denna modell en större global giltighet, något som tidigare inte funnits. En modell vilken tillför en modernare syn på givarländer och mottagare där snarare ett partnerskap eftersträvas. Tidigare kan kommunikation mellan givarländer och mottagare ses ha bestått i en envägskommunikation, där givarländer endast exporterat metoder, teorier och arbetsätt och mottagarländer tvingats acceptera och integrera dem.

Modellen sammanför mikro, makro och mesonivåer, samtidigt som socialpolitik och ekonomisk utveckling främjas. Genom att se till principer om social utveckling ska socialarbetare genom denna modell kunna anta den nya globaliserade arbetsmiljön och på ett mer adekvat sätt möta arbetets komplexitet. Genom att anta en strategi av cirkulär dimension, där utbyte i alla riktningar är viktig, utmanar denna strategi givar- och mottagarländers ställning och hierarkiska struktur. Detta uppnås då idéer avseende metoder och arbetsätt strömmar i samtliga riktningar, där överföring och återöverföring sker mellan länder.

According to this model, ideas can be received and implemented; received, modified and implemented; or newly generated within a country or culture as a product of the local political, social and economic contexts”
(Ferguson, 2005).

Modellen förutsätter inte att länder uttalat ingår i utvecklingsstrategin, utan nya länder kan ständigt komma in i processen för att sprida nya idéer, teorier eller likväl ta emot. Enligt denna process kan spridning av kunskap minst uppnå tre dimensioner. Kunskap som inte varit

föremål för kulturell anpassning eller authentization¹ och alltså är helt omdefinierad, kunskap som importerats och därmed varit föremål för kulturell anpassning och authentization och till sist, kunskap som helt är ett resultat av authentization. Enligt denna modell kan länder direkt importera idéer eller teorier utan att de först genomgått en process av indigenization, alternativt välja att göra det, de kan även välja att skapa helt nya metoder utan att se till övriga faser. Grundprincipen för denna modell är att kunskap inte är något fast utan flytande. Något som cirkulerar mellan länder och kulturer, anpassas och återanpassas. Genom denna modell kan socialt arbete anpassas till den nya tidens globalisering och nyskapande idéer producerade i utvecklingsländer kan tillämpas på ett effektivt sätt i så kallade industrialiserade samhällen i väst.

In essence, it is only through the collaboration of all countries, as co-participants, in circulating successful adaptations of existing methods, as well as in transmitting new local technology and ideas, that international social work education and the profession at large can provide a global response to the economic development, environmental, health and social welfare problems that have become progressively more international (Ferguson, 2005).

3.3. Kunskapsutveckling

För att ytterligare se de förutsättningar som kan tänkas krävas för att ett internationellt socialt arbete ska få så positiva effekter så möjligt adderas här till föregående studier en inblick i en studie om kunskapsutveckling. Gray & Coates (2010) undersöker i sin artikel "*Indigenization' and knowledge development: Extending the debate*", indigenizationbegreppet i relation till socialt arbete och den kunskapsutveckling fältet är i behov av för att kunna skapa ett socialt arbete som fungerar i lokala kontexter.

Kulturell anpassning är en naturlig process vid kulturmöten. I socialt arbete och socialvetenskap har detta uppmärksammats och en kulturell kompetens och kunskap anses som viktig. Det har dock främst uppmärksammats i arbeten som rör möten med minoritetsgrupper inom den västerländska kontexten. I kolonialmaktens efterdyningar försöker socialarbetare arbeta bort gamla strukturer genom att möta minoritetsgrupper med en kulturell kompetens, speciell för klienten. Behovet av ett kulturellt anpassat socialt arbete lyfts fram allt mer och det uppmärksammas hur inhemska traditioner och kultur har en stor potential för att utveckla metoder och teorier för socialt arbete. Det talas om hur kunskap ska växa inifrån kulturen själv, från kontexten och där genom på ett adekvat sätt spegla beteenden, sociala problem etc. Gray & Coates (2010) skriver om inhemsk forskning som ett sätt att skapa denna kunskapsutveckling sprungen ur den lokala kontexten. Internationaliseringen av socialt arbete syftar till att socialt arbete är exporterbart, där återanvändning av teorier, metoder och arbetssätt förespråkas. Detta leder till en stagnering av det sociala arbetet, istället för att bryta ny mark genom att vidga det nuvarande kunskapsspektra som existerar och skapa kulturellt anpassade lösningar. En medveten etnocentrism beskrivs, där den unika kulturen lyfts ovan allt annat för att på så sätt skapa möjlighet att utveckla kulturspecifika metoder och kunskapsbaser.

Skapandet av denna etnocentriska kunskap och praktik kan ske på olika sätt, Gray & Coates (2010) beskriver två modeller vilka speglar denna utveckling.

Kulturbaserad "indigenization"

Modellen har fokus mot den inre kulturella kärnan och baseras på en tro att endast insiders förstår den inhemska kulturen och kontexten vilket skapar språkliga och empiriska metoder

---

¹ . Termen authentization beskrivs vara då utvecklingsländer skapat teorier och metoder vilka möter den lokala problematiken. (Ferguson, 2005)

med fokus på den speciella kulturen. Denna modell identifieras främst hos First Nation befolkningen² vilka under mycket lång tid varit en grupp utsatta för förtryck varvid såväl mark, kultur och språk frångäts dem. Det politiska målet är att vinna självbestämmande och suveränitet.

Disciplinbaserad "indigenization"

Nästa modell, Disciplinbaserade "indigenization", syftar till att producera kulturbaserad kunskap. Utvecklandet av nya metoder vilka ursprungsbefolkningar kan tillämpa utvecklas genom inhemska forskning som fokuserar på den lokala kontexten. Utgångspunkt ska tas i auktionsforskning som är inriktad på att lösa problem och till sist ska metoder skapas vilka är exakt anpassade efter kontexten. Det finns inte en strävan efter universell giltighet.

Ny kunskap om inhemska socialt arbete i utvecklingsländer är ett sätt att forma ett indigeniserat socialt arbete. För att en denna process ska komma till stånd det krävs dock beslutsfattande från högre nivå. En politisk vilja är nödvändig för att utvecklingen ska gå framåt. Forskning som är fokuserad på nationella och inhemska kontexter bör upphöjas och prioriteras, exempelvis genom finansiering av nationella forskningsprojekt. Akademiker utbildas i västerländska metoder och teorier och är även i behov av att skapa forskning utifrån detta för att erhålla internationella meriter. Något som medför ett litet intresse för problematik i den egna kulturen. De få forskare som ändå väljer att studera den inhemska kulturen anses vara banbrytande och bidragande till en ytterst viktig process. Initiativ att studera den inhemska kulturen skapar inte bara ny kunskap, utan blir i sig en kraft och ett steg närmare förändring. Litteratur som avhandlar fungerande, förklarande och kulturellt relevant kunskap av inhemska kontexter är av största vikt för att komplettera den knapphända litteratur som idag finns på området. Processen är lång, då forskare är i behov av att utveckla metoder för att skapa läroböcker och där genom skapa en grund för forskarutbildning och utbildande av inhemska akademiker, som i sin tur utvecklar ny kunskap. Detta sista steg beskrivs som ännu inte uppnått. Samtidigt skriver Gray och Coates (2010):

If the goal is to promote a fruitful understanding of social reality, then research needs to embrace and study cultural differences and similarities providing empirical support for Indigenous social work. The challenge to find a balance between dedication to a particular culture while being open to incorporating knowledge and practices that can be effective and culturally relevant is not easy. In particular, it requires that culture be understood as dynamic, complex and emerging, and while historical beliefs, values and practices are highly valued, culture is not seen as fixed and singular (Gray & Coates, 2010).

Den kulturella anpassningsprocessen och utvecklandet av inhemska kunskap uppvisar en komplex balansgång vilket tyder på att ett etnocentriskt angreppssätt lätt antas, varpå det är viktigt för forskaren att fokusera på att berika hela det sociala arbetets fält. Indigenization beskrivs som ett svar på förtrycket av kolonialism, ett sätt för ursprungsbefolkningen att återta sin identitet. Kulturell anpassning och internationalisering bör komplettera varandra och kultur bör inte vara den ensamt överlägsna kategorin att anpassa socialt arbete till. Individens skillnader i klass och kön bör även dessa ses som avgörande element för det sociala arbetes praktik. Att endast fokusera på kultur riskerar att förtrycka minoriteter, oavsett om de bygger på kultur, hudfärg eller sexualitet (Gray och Coates, 2010).

---

² First Nation individer refererar till ursprungsbefolkningen i Canada. Termen används även för att beskriva communities. Det finns idag 615 First nation communities vilka representerar cirka 50 nations – eller kulturellt knutna grupper och 50 aboriginska språk (AANDC; Aboriginal Peoples and Communities, 2010-09-15)

3.4. Dilemman i internationellt socialt arbete

Kultur bör inte vara den kategori som arbetet bör anpassas till, menar alltså Gray och Coates, (2010). Samtidigt tycks det internationella sociala arbetet vara kantat av etiska och moraliska ställningstaganden som färgas av just kultur. Etiska och moraliska dilemman ställs på sin spets genom att de egna etiska ställningstaganden och moraliska principer kan komma att sättas emot de ramar professionen måste röra sig inom och där genom hindra arbetets utveckling. I det internationella arbetet kommer alltså även ytterligare en aspekt att spela in- kulturell påverkan på etik och moral. Nedan sammanställs studier skrivna av Healy, Skegg och Reichert.

FN's deklARATION om mänskliga rättigheter kan sägas vara en grund till det sociala arbetet, såväl nationellt som internationellt. Trots att detta internationella projekt kan tyckas givet, kan det ses vara upphov till etiska dilemman socialarbetare måste ta ställning till (Healy, 2007). De främsta situationer där socialarbetare stöter på etiska dilemman är i arbete där jämställdhet sätts på spel och då i sammanhang med kvinnor, barn eller individer av minoriteter. Strukturer på makronivå påverkar den politiska bilden och den roll socialt arbete får, tillika även kvinnor och barns ställning i samhället, vilket alltså ofta kan lyfta dilemman avseende ojämlikhet. De mänskliga rättigheterna har införlivat en rad grenar, där bland Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women (CEDAW), vilken visat sig inte vara accepterad av alla. CEDAW har skrivits på av ett stort antal länder. Det visar sig dock att vissa av dem uppger oenighet med artikel 16, vilken förespråkar en jämlikhet mellan könen i äktenskap och familjekonstellationer, en artikel som även återfinns i FN's deklARATION om mänskliga rättigheter. Det tycks medföra motsättningar mellan det sociala arbetets praktik och kulturella traditioner i arbetet med kvinnans rättigheter, bland annat i arbete mot kvinnlig könsstympning, stöd mot våld i hemmet eller i arbete med att göra kvinnor ekonomiskt oberoende. Mänskliga rättigheter och CEDAW har blivit föremål för kritik, framförallt av författare från Afrika och Mellanöstern, vilka menar att de mänskliga rättigheterna inte är universella då de är skapade utifrån ett individualistiskt samhälle och även under 1940-talet, då många länder fortfarande var under uttalad kolonisation och det fanns en tanke om lätt implementering av västerländska tankar i resten av världen. Trots att kritik som denna, mot de mänskliga rättigheterna kan sägas inneha viss giltighet, är uttalanden och strukturer vilka verkar förtryckande något som ska motarbetas enligt det sociala arbetets grundvalar. Samtidigt är det viktigt att uppmärksamma kritiken så att arbetet medvetet kan ske på ett extremt känsligt sätt för att inte på något vis bekräfta farhågor om den västerländska ideologins intrång (Healy, 2007, Reichert, 2011, Skegg, 2005).

I grunden finns två polariserade sidor, universalism och kulturell relativism. Den universalistiska synen på etik menar att alla människor har ovillkorligt lika rättigheter och moraliska regler samt dess giltighet är kulturellt oberoende. Detta innebär alltså en syn på de mänskliga rättigheterna som helt universella. Den kritik som riktas mot denna syn menar att den ger uttryck för imperialism och en giltighet för det västerländska tänkandet och det etiska ställningstaganden som formats av den dominerande makten. Genom synen på mänskliga rättigheter som universella och på regler som gäller för alla hävdas att det är kulturellt förtryckande då lokala rättvisor och normer tillbakavisas. I motsats till denna riktning ses den extrema kulturella relativismen vilken menar att kultur är det enda som styr moralisk riktighet och att gemensamma normer inte existerar. Den kulturella relativismen skapades som en reaktion mot kolonialismen och ser sanningar som något relativt, tillhörande och skapade av individen och kulturen. Det finns klara positiva sidor av den kulturella relativismen där kulturer tillåts frodas. Den mörka baksidan är dock, som även Yunong & Xiong (2008)

uppmärksammar, att den kulturella relativismen accepterar kulturella traditioner så som könsstämpning eller bortgifte och kan på så sätt vidmakthålla förtryckande strukturer. Det finns dock en medelväg mellan dessa två extremer där universella rättigheter och värden existerar, men varierar i betydelse beroende på kulturell kontext. Utan förståelse för dessa två begrepp kommer det för socialarbetare vara svårt att implementera de mänskliga rättigheterna i arbetet. Det är mellan dessa två poler de mänskliga rättigheterna brottas (Healy, 2007, Reichert, 2011, Skegg, 2005) .

International Federation of Social Work (IFSW) deklarerade år 1994, etiska riktlinjer för det sociala arbetet att förhålla sig till. Dessa kan anses ha antagit denna ovan nämnda medelväg mellan de två polerna och pekar på hur minoriteter och förtryckta grupper ska stödjas oavsett kulturella traditioner, ett uttryck för universalism, samtidigt som arbetet ska utföras med kulturell känslighet. Detta kan dock sätta socialarbetare i konflikt med nationella kulturella traditioner och politiska system. Arbete genom de mänskliga rättigheterna är inte lätt och kan, om en kulturell känslighet inte vidtas, vara uttryck för en västerländsk dominans. Utbildning i mänskliga rättigheter och en universalism med kulturell känslighet är då mycket viktig. Där kan mänskliga rättigheter sedan användas som en kompletterande modell i arbetet för socialarbetare vilket uppmanar till arbete på gräsrotsnivå för att nå långvarig och stabil förändring. En arbetsmodell efter de mänskliga rättigheterna kan även ses utgå från ett empowerment perspektiv. Samtidigt understryks återigen vikten av en bredare definition av de mänskliga rättigheterna, vilka på ett bättre sätt svarar till ett kollektivistiskt samhälle, ett perspektiv vilket förespråkar generositet, omsorg, community- arbete, värden vilka ligger nära till hands för socialarbetare (Healy, 2007) (Reichert, 2007) (Skegg, 2005). För socialarbetare är det av stor vikt att arbeta efter de mänskliga rättigheterna för att uppnå de grundläggande målen för arbetet, trots att arbetet inte är lätt, Reichert (2007) skriver:

Diversity of thought, culture and goals often collide on local, national and international levels. This diversity makes the promotion of human rights a difficult journey (Reichert, 2007).

Ytterligare ett dilemma till följd av mänskliga rättighetsprincipen och till viss del universella etiska riktlinjer, är principen om självbestämmande, vilket är en av de grundstenar socialt arbete står på. I internationell kontext kommer det sociala arbetet verka i kollektivistiska strukturer. Något som utmanar begreppet självbestämmande och kan skapa etiska dilemman. Flera rättighetsprinciper utsätter det sociala arbetet för konflikter vilket visar behovet av att uppmärksamma och utforska etiken och dess relation till kulturen. Healy (2007) parafraserar en författare vid namn Donaldson; *"När är olika bara annorlunda och när är olika fel?"*. IFSW's etiska riktlinjer kan alltså ses anta en medelväg mellan den universalistiska och relativistiska synen på etik, ställningstaganden enskilda socialarbetare är i behov av att ta. Båda extremerna kan medföra såväl positiva som negativa konsekvenser. Det faktum att många kulturer delar de grundläggande principer vilket socialt arbete vilar på tyder onekligen på en viss universalism för professionen. Socialarbetare är duktiga på att vara känsliga för kulturer och mänskliga olikheter men detta måste alltså ske med försiktighet för att inte ett kulturrelativistiskt perspektiv allt för starkt ska antas och medföra en kränkning av de mänskliga rättigheterna (Healy 2007, Reichert, 2007).

4. Teoretisk referensram

Följande kapitel avser presentera teorier och begrepp som ligger till grund för förståelse och analys av studiens empiriska material. Praktiska beskrivningar av begrepp har även till syfte att underlätta förståelsen av övrigt material samt för att placera ämnet i sitt sammanhang.

4.1. Internationellt socialt arbete

En gemensam definition av socialt arbete har antagits av IFSW, där Hare (2010) beskriver hur grunddefinitionen lyder:

The social work profession promotes social change, problem –solving in human relationships, and the empowerment and liberation of people to enhance well- being. Utilizing theories of human behavior and social systems, social work intervent at the points where people interact with their environment. Principles of human rights and social justice are fundamental to social work (Hare, 2010).

Denna gemensamma definition har under årens lopp formulerats för att möta det sociala arbetes utveckling i takt med den övriga samhällsutvecklingen. En gemensam definition anses vara nödvändig på grund av att det sociala arbetet bedrivs på ett mycket varierat sätt världen över. För att kunna beskriva det sociala arbetet ska den slutliga produkten vilken efterstävas beskrivas. Begreppet internationellt arbete inbegriper en rad betydelser. Denna uppsats använder begreppet på liknande vis som Nagy och Falk (2010), vilka söker ett brett begrepp där flertalet arbeten socialarbetare genomför internationellt ingår. Arbeten vilka genomförs genom humanitära organisationer, NGO's (non government organisations) eller GO's (government organisations).

IFSW (2012) beskriver vidare i sin definition hur socialarbetares syfte är att fungera som verktyg för människor att utvecklas. Genom problemlösning ska individer hjälpas till utveckling och förändring i sina liv till det bättre. Teori, praktik och värden, så som jämlikhet och värdighet för människan, ska i samspel verka för människors välbefinnande. Utgångspunkten för kunskapen ska förankras i evidensbaserad forskning och utvärderingsarbeten. Teorier om människans utveckling, beteende och sociala system ska implementeras i arbetet. De mänskliga rättigheterna ska vara den motivation som för arbetet framåt och genom ett solidariskt arbete lindra mänskligt lidande och förtryck samt öka den samhälleliga inkluderingen. Det praktiska arbetet kan ske på såväl grupp- som individnivå, genom terapeutiska samtal eller på en strukturell nivå och kan verka såväl för politiska förändringsåtgärder som organisatoriska. IFSW (2012) skriver även i sin definition:

The holistic focus of social work is universal, but the priorities of social work practice will vary from country to country and from time to time depending on cultural, historical, and socio-economic conditions (IFSW, 2012.)

4.2. Kulturell kompetens

Begreppet kultur är svårt att definiera och kan ses som ett något polariserat begrepp, där kulturrelativister anser kultur vara något statiskt medan andra anser det vara dynamiskt (Healy, 2008). Oavsett synen på begreppet kan det konstateras att det kulturella sammanhang en individ kommer från påverkar dennes kognitiva syn på verkligheten. Alwood (2008) beskriver:

En central del i det som kallas kultur är att det handlar om det förståelseinnehåll som används av en viss kategori människor (Alwood, 2008.)

Kultur kan ses påverka sociala beteenden, så som hälsningar eller rutiner, men även ting, så som datorer. Kultur är enligt Alwood (2008) något som ständigt förändras och utvecklas, vilket innebär att exempelvis stereotyper, vilka kan vara producerade av kulturella antaganden, förändras över tid. Den typiska svensken är alltså inte statisk. Kultur kan även ses påverka individens identitet till stor del. Kulturell bakgrund skapar en etnisk identitet varpå individer genom denna kan identifiera sig med varandra och bilda grupper. Detta påverkar i hög grad hur individer ser på sig själv, på andra och hur individen ser på och förstår omvärlden (Alwood, 2008). Kultur i sammanhang med socialt arbete antar en struktur av flera skikt, där samhällsstrukturer såsom individualism eller kollektivism måste förstås, likväl som att individer själva, familjer, grupper och organisationer inom sig har egna kulturer, som alltså fungerar inom det vilket i vardagligt bruk kan ses som en nations kultur. Kultur är något som formas av historia, politiska krafter och sociala processer, samtidigt som kultur påverkar dessa nämnda (Gray & Allegritti, 2003).

För det internationella sociala arbetet är en kulturell kompetens viktigt. Följande stycke presenterar på vilket sätt internationella socialarbetare bör ställa sig inför fenomenet kultur. Gray och Allegritti (2003) ställer sig frågan om det överhuvudtaget går att bli kulturellt kompetent då kulturen ständigt är i rörelse och förändras. De presenterar dock fyra punkter vilka författarna själva menar att litteratur i ämnet utstakar. Dessa bör uppfyllas för att nå en kulturellt känslig praktisering av socialt arbete.

- 1, The notion of self-understanding, especially awareness of one's own cultural biases.
- 2, Listening to the client's story and learning from clients who are seen as experts of their own culture,
3. Adopting a social work stance of "not-knowing and curiosity".
- 4, The idea that there is a particular body of cultural knowledge, values and skills and "layers of understanding" which the social worker can and must uncover or master so as to implement culturally appropriate interventions (Gray & Allegritti 2003).

4.2.1. Code of conduct

För att som socialarbetare på ett bättre sätt kunna möta individer och samhällen vilka inte är av samma kultur har flera organisationer skapat ett dokument vilket kallas Code of conduct. Detta kan ses vara ett antal uppsatta regler och förhållningsätt socialarbetaren inom organisationen bör följa för att anta en kulturell känslighet och kompetens inför andra kulturer i det praktiska arbetet. Som ett exempel följer här The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC) dokument The Code of Conduct for the International Red Cross and Red Crescent Movement and Non- Governmental Organisations (NGOs) in Disaster Relief, för att visa vilken typ av förhållningsätt code of conduct dokument kan åberopa:

1. The humanitarian imperative comes first.
2. Aid is given regardless of the race, creed or nationality of the recipients and without adverse distinction of any kind.
3. Aid priorities are calculated on the basis of need alone.
4. Aid will not be used to further a particular political or religious standpoint.
5. We shall endeavour not to act as instruments of government foreign policy.
6. We shall respect culture and custom.
7. We shall attempt to build disaster response on local capacities.
8. Ways shall be found to involve programme beneficiaries in the management of relief aid.
9. Relief aid must strive to reduce future vulnerabilities to disaster as well as meeting basic needs.
10. We hold ourselves accountable to both those we seek to assist and those from whom we accept resources.
11. In our information, publicity and advertizing activities, we shall recognize disaster victims as dignified human beings, not hopeless object (IFRC.)

Utveckling av kulturell kompetens kan ses ske gradvis genom att ny förståelse av kultur förändrar den tidigare förförståelsen och omskapar vår kunskapsbas. Utvecklingen medför en positiv process där förståelsen förändras och ny kunskap om andra kulturer söks. Kulturell kompetens samt medvetenhet avseende kulturens påverkan är av vikt för socialarbetare, då kultur kan ses vara konstruerat, på likartat vis som kön ses som sociala konstruktioner. I likhet

med könets betydelse för samhällsstrukturer kan kulturen ses som ett likvärdigt drivande element (Gray och Allegritti, 2003).

4.3. Individualism och kollektivism

Kulturella skillnader kan ses fundamentalt påverkade av samhällets struktur. Västerländska samhällen och samhällen i exempelvis Asien, Afrika eller Mellanöstern har stora skillnader i konstruktionen av samhällets strukturer vilka kan identifieras på såväl mikro-, makro- och mesonivå. Hårt draget kan två kulturella strukturer anses styra, det individualistiska vilket finns i väst och en kollektivism vilket kan ses styra i exempelvis de områden vilka nämnts ovan. Familjekonstellationer kan på ett bra sätt visa skillnaderna mellan olika samhällen. Den individualistiska familjen som exempelvis återfinns i den svenska kulturen består av en kärnfamilj, där det vanligtvis finns en mamma, pappa och vanligtvis ett till tre barn. Kärnfamiljen är de som främst utgör individernas nätverk. Det finns ofta goda kontakter med släkt, men separationen mellan släkt och familj är dock ofta tydlig. Den kollektivistiska familjekonstellationen har en betydligt större dimension. Familjebegreppet inrymmer ofta det den individualistiska kulturen ser som släkt och barnen i den kollektivistiska familjen har ett stort nätverk och nära relationer med många individer, något som skapar en trygghet. Redan från barnsben börjar individer formas in i de olika strukturer vari de befinner sig. Den individualistiska familjen fokuserar på barnets självständighet som ständigt uppmuntras. Barnet tränas i att göra självständiga val och den egna individen och dess framsteg ses som mycket viktiga. Rättvisa är ett begrepp som står högt i den individualistiska familjen, där alla syskon ska behandlas på samma sätt. Den kollektivistiska familjen har snarare ett fokus på familjens framgång, en hjälpsam och gemensam familjekultur kan utläsas. Respekt och ansvar kan ses vara begrepp viktiga i denna kulturella kontext. Till skillnad från den individualistiska familjen kan den kollektivistiska familjen ses vara mer utformad efter en hierarkisk ordning, där ålder ofta framhålls som meriterande. Det kan även i vissa sammanhang identifieras en större skillnad mellan könen i det kollektivistiska samhället än i det individualistiska (Almqvist & Broberg, 2008).

Samhällstjänster är ordnade efter den rådande kulturella strukturen, vilket i förlängningen påverkar familjen. I det kollektivistiska samhället har familjen stort ansvar för omsorg och familjens välbefinnande. Ofta utförs omhändertagandet av kvinnor vilka i vissa sammanhang har en tydlig roll i hemmet, en roll som i tidig ålder skapas, till skillnad från mannen som axlar hela försörjningen. Samhället erbjuder inte barnomsorg eller äldreomsorg i den utsträckning det individualistiska samhället kan ses göra. Valfärdstjänster så som dessa medför att bland annat att nätverket kring människor består snarare av myndighetspersoner än av familjemedlemmar i det individualistiska samhället. Kvinnan får även i dessa sammanhang en roll mer lik mannens. Det kan ses som en baksida av den kollektivistiska kulturella strukturen, att kvinnan begränsas och att viss könsdiskriminering kan förekomma. Baksidan av den individualistiska kulturen är att individer lätt kan uppleva sig ensamma, då problem hos vuxna inte gärna delas med andra. Det kollektivistiska samhället erbjuder stöd av familj under hela livet, såväl ekonomiskt som känslomässigt och praktiskt (Almqvist & Broberg, 2008).

Sammanfattningsvis kan det beskrivas hur den individualistiska kulturen framhäver självständighet, initiativförmåga, jag-styrka medan den kollektivistiska kulturen framhäver gemenskap, familj och ett utvecklingsideal som syftar till att individer ska i det kollektiva beroendet ändå ska kunna skapa ett privat självt (Almqvist & Broberg, 2008).

4.4. Empowerment

Det arbetsätt som kan ses anpassat till den kollektivistiska samhällsstrukturen och som även till stor del visar influenser av ett arbetsätt anpassat efter de mänskliga rättigheterna är empowerment (Skegg, 2005). Viktiga begrepp i ett empowermentbaserat arbete kan ses vara en syn på människan som kapabla till förändring och utveckling, att se alla människors lika värde och rättigheter samt att synliggöra och förändra maktstrukturer för att gynna människors lika värde och rättigheter (Tengqvist 2007). Empowermentarbete syftar till att hjälpa människor ta makten över sitt eget liv. Arbetet kan ske på såväl individ som på gruppnivå, men även på högre nivå i samhällsplanering. Arbetet riktas mot marginaliserade grupper i samhället där en mobiliseringsprocess eftersträvas. Problem som tidigare upplevts högst personliga kan genom ett empowermentarbete uppmärksammas som ett kollektivt problem vilket skapar mobilisering av människor för förändring av problemet. Styrka skapas istället för en apati som tidigare kan haft överhand (Tengqvist, 2007).

Ett empowermentbaserat arbete har ett grundmål i att motarbeta splittringar i samhället och att utmana maktstrukturer och fokus på makt är centralt i det förhållningssätt vilket empowerment bygger på. Det politiska styret och dess makt är inte svårt att identifiera. Det är dock svårare att se hur detta påverkar relationer och maktsällningar på mikro- och makronivå. Makten blir i dessa sammanhang subtil och svåråtkomlig, något som empowermentarbete uppmärksammar. Makt finns i relationer mellan människor och i synnerhet mellan professionella och hjälpbehövande individer, men även mellan gruppen av professionella. Socioekonomiska faktorer, kön och liknande element påverkar relationer och individers tillgång till makt och handlingsutrymme i samhället. Den professionelle måste i ett empowermentarbete på ett tydligt sätt ta avstånd från en roll som expert. Trots att socialarbetare tydligt är en solidarisk profession utnyttjas maktställningen som individer i denna ställning oundvikligen ställs inför, exempelvis genom makten att fördela resurser och genom kunskap och färdigheter. Socialarbetare måste även uppmärksamma och motarbeta något som av Braye och Preston-Shoot (2011) beskrivs som ”the helping profession syndrome”, eller ”hjälpatism”, ett begrepp som Tengqvist (2007) använder, vilket syftar till då hjälpare tvångsmässigt intar en hjälpande roll. Missbrukande av ställningen som hjälpare medför en motsatt utveckling till empowerment vilket skapar passivitet, beroende och hierarkiska strukturer. Det är viktigt att socialarbetare arbetar för aktörskap, där individerna själva skapar förändring, något som kräver tillit. Kunskap om vad som är möjligt att genomföra och om vilka ramar utvecklingsarbetet måste hålla sig inom är viktigt och förmedlandet av detta till individen är ytterst viktigt för att minska risken för besvikelse hos individer och i samband med detta utöva en dold makt. Socialarbetare får aldrig göra antaganden om hur maktstrukturer är konstruerade, inte heller vart makt finns eller vem som besitter den (Ward & Mullender, 2011, Braye & Preston-Shoot, 2011, Tengqvist 2007).

5. Metod

5.1. Forskningsmetodik

Det metodologiska ramverk vilket ligger till grund för denna uppsats är av kvalitativt slag. Valet av detta gjordes utifrån studiens syfte vilken uttalar att studien söker att undersöka individers upplevelser. Den kvalitativa metoden antar ett kunskapsteoretiskt angreppssätt av interpretativistiskt slag där tolkningar och förståelse av verkligheter är utgångspunkten. Det ontologiska antagandet är av konstruktionistiskt slag, där individens samspel med kontext och andra skapar verkligheten (Bryman, 2011). Sammantaget lämpar sig denna vetenskapliga

forskningsstrategi på ett bra sätt för att besvara studiens frågeställningar där socialarbetares egna utsagor och upplevelser utgör underlag för studien.

5.2. Urval

Urval av respondenter gjordes genom målinriktade urval i två steg, där ett första steg är att identifiera organisationer samt andra organ där det möjligen befinner sig individer vilka besitter den erfarenhet vilket kan besvara studiens syfte. Nästkommande steg innebär att i organisationen söka individer vilka främst har en överblick över de individer vilka arbetar inom organisationen. Denna kontaktperson ger vidare orientering i vilka personer som möjligen besitter nödvändiga erfarenheter för att kunna fungera som respondenter i studien. Förslag på positioner vilka bland annat kontaktades är; handläggare, personalchefer och organisatörer. Icke professionella kontakter gjordes som komplement där det personliga kontaktnätet utgjorde arenan för sökandet av kontakter. Principen är ett så kallat snöbollsurval, vilket Bryman (2011) beskriver. Mängden kontakter som gjordes avgränsades naturligt genom de antal organisationer vilka arbetar inom området och vilka ansågs relevanta. Samtliga kontakter med förmedlare samt respondenter har skett via e-mail, detta för att ge mottagaren tid att söka lämpliga kontakter eller som respondent ge tid att reflektera över eventuellt medverkande. Det slutliga antal medverkande respondenterna utgjordes då urvalet ansågs vara mättat. Detta beslut gjordes då studiens syfte ansågs kunna besvaras samt då respondenters svar börjat efterlikna varandra och liknande teman uppkom. Ytterligare omständigheter för antal medverkande respondenter kan läsas under rubrik metoddiskussion. De platser varpå intervjuerna genomfördes valdes av respondenten med motiveringen att studien antar den ontologiska riktning vilken understryker vikten av förståelse för individens samspel med kontexten och därmed skapande av sin egen verklighet. Respondenten får med denna motivering själv välja intervjuplats för att på bästa sätt kunna återge de upplevelser av erfarenheter vilka eftersträvas att undersökas. På detta sätt minskar risken att kontexten försvårar återberättandet samt att respondenten inte upplever sig trygg. För beskrivning av respondenter se kapitel 4.

5.3. Datainsamling

Intervjuerna valdes att genomföras semistrukturerat. Återigen speglar uppsatsens syfte valet av intervjumetod. Den relativt fria struktur denna intervjuform tar faller sig särskilt bra i de sammanhang där respondenters egna ord och upplevelser söks. Respondenten tillåts tala fritt utifrån ett antal teman var på ett antal underfrågor formats. De frågor som användes i denna studie var av ett öppnare slag, det förekom dock relativt slutna frågor samt påstående respondenten bads reflektera kring. För att på bästa sätt säkerställa att respondenten besvarar frågor och återger upplevelser studien söker är en viss struktur viktig. Den intervjuguide som utformades innehöll fyra teman vilka speglade de frågeställningar studien söker svar på. Se bilaga 1. Frågeställningarna har dock efterhand preciserats. Frågorna formades efter inspiration av tidigare forskning samt den litteratur vilken även används i den teoretiska referensramen. Det påstående respondenterna bads reflektera kring behandlade dilemmat kring kvinnlig könsstympning och återberättades från Lynne M. Healy's artikel Universalism and cultural relativism in social work ethics, från 2007, där mänskliga rättigheter och dess universella funktion diskuteras. Samtliga intervjuer spelades in med hjälp av diktafon, det fördes även stödanteckningar.

5.4. Litteratur

Litteratursökning gjordes genom att söka på ordet international social work. Vidare användes litteratur som tidigare varit känd, i synnerhet avseende empowerment, kultur, individualism

och kollektivism. Den tidigare forskningen söktes främst genom sökmotorn Social services abstract, övriga sökmotorer som användes var Summon samt google scholar. Samtliga sökningar begränsades genom att sortera på peer reviewed. De sökord som gav användbara träffar var: International, social work, culture, human rights, dessa ord användes i olika kombinationer. Det var dock först efter flertalet lästa forskningar som det sökord vilket skulle visa sig påverka uppsatsen främst framkom; ordet indigenization. Då ämnet tycks relativt outforskat saknas svenska ord och beskrivningar som träffar ämnet rätt. Sökningar på tidigare forskning, men även för litteratur har genomförts genom en så kallad manuell sökning (Backman, 2008). Denna sökmetod kan göras via flera kanaler, den som används i denna uppsats är att forskaren sett till de referenser vilka tidigare författare använt sig av via referenslista.

5.5. Behandling av data

Samtliga intervjuer spelades in och transkriberades i sin helhet. Transkriberingen genomfördes så snart inpå intervjun så möjligt för att på ett bättre sätt under minnas intervjusituationen och under transkriberingen nedteckna stöd anteckningar och starta en tematisering av materialet. Det totala antalet sidor transkriberat material uppgick till 69 sidor.

Som analysmetod i denna studie användes tematistering. Genom att studera det transkriberade materialet kontinuerligt och under ett flertal gånger skapades teman utifrån litteratur och forskning samt genom textinnehållet själv. Tematiseringen har främst fokuserat på repetitioner i materialet samt sökt efter likheter och skillnader mellan respondenters utsagor, två sätt som författarna Ryan och Bernar (2007) beskriver. Processen av tematisering söker att finna så många teman så möjligt, utan teman kan inte det analytiska arbetet fortgå. Alla teman är inte lika viktiga, detta är dock någonting forskaren tar ställning till i ett senare skede, bedömningar får inte göras för tidigt då detta kan riskera att viktiga teman tappas. De teman som senare ses användbara är de som kan ses relaterade till varandra väga (Ryan & Bernar, 2003). Denna studie fann hela femton teman till en början, dessa teman sorterades sedan under tre grupper vilka kunde relateras till studiens frågeställningar. De kategorier som senare ansågs värdefulla för att besvara studiens frågeställningar presenteras nedan.

5.5.1. Tabell 1.

Kulturell anpassning	Kulturell kompetens	Svårigheter, möjligheter och dilemman
Empowerment	Kulturell känslighet och medvetenhet	Genus
Mänskliga rättigheter	Den egna personens påverkan	Etik och moral
Organisationens påverkan	Relation och partnerskap	Underlättande faktorer
Att verka utan att synas		

Tabell 1 visar tematiseringens resultat vilket format tre huvudteman, kulturell anpassning, kulturell kompetens samt svårigheter, möjligheter och dilemman. Under dessa huvudteman ses de underkategorier vilka framkommit som byggstenar för formandet av respektive huvudtema. Som Ryan och Bernar (2003) beskriver hör dessa teman samman med varandra vilket blir tydligt i studiens presentation av resultat och analys. De citat som presenteras i

resultat och analys har valts för att tydligt visa respondenters uttalanden och de samband dessa placerats i. Ryan och Bernar (2003) beskriver hur det är av vikt att presentera tydliga citat för att läsaren av studien, i likhet med författaren, får möjlighet att tolka respondentens uttalanden. Citaten i denna studie presenteras även för att i vissa fall visa skiljaktigheter som finns i respondenters uttalanden.

5.6. Validitet och reliabilitet

Denna studie söker att så precist så möjligt presentera de teman som framkommit samt den data som skapat dem. Genom att låta strukturen av resultat och analys anta dessa teman som rubriker söks en högre validitet. Ryan och Bernar (2003) menar att det är problematiskt att söka validitet och reliabilitet i denna kvalitativa bearbetning. Det finns ingen garanti att de teman som forskaren funnit är valida. Det sätt som får teman och analysen av dessa mer valida är genom en tydlighet i presentationen. Forskaren finner först själv teman och presenterar dessa på ett explicit och tydligt sätt som medför att läsaren kan argumentera för eller emot forskarens slutsatser (Ryan & Bernar, 2003).

Denna kvalitativa studie söker inte främst en objektivitet utan visar förståelse för det samspel som kommer till stånd mellan miljö, respondent och författaren vilket även påverkar resultatet. Miljöer och samspel är mycket kontextbundna och svåra att återskapa, något som försvårar reliabiliteten beskriver Bryman (2011). Genom denna metodbeskrivning söks ändå en vis reliabilitet. Bryman (2011) beskriver en svårighet för kvalitativa studier att uppnå hög validitet samt reliabilitet och beskriver istället motsvarigheter till dessa vilka kvalitativa studier snarare bör söka att uppnå. Dessa är: *trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och möjlighet att styrka och konfirmera*. Som motsvarighet till validiteten bör studier anta en trovärdighet vilket uppnås genom att återge en trovärdig bild av den sociala verklighet som undersökts (Bryman, 2011). Genom flertalet forskningar och en vid beskrivning av ämnesområdet har detta sökts att uppfyllas. Vidare bekräftas den bild studien skapat av deltagande respondenter. Bryman, (2011) beskriver att *Överförbarhet* uppnås genom att studien ger ingående och tydliga beskrivningar om den aktuella kontexten som undersökts. Detta för att utomstående på ett bättre sätt kan bedöma studiens överförbarhet till olika kontexter. Genom att tillhandahålla flertalet beskrivningar av ämnet, genom forskning och litteratur, samt genom att tydligt försökt beskriva respondenternas utsagor, har denna studie försökt uppfylla en överförbarhet. Pålitligheten efterstävas genom att undersökningen redovisar den fullständiga forskningsprocessen genom denna metodbeskrivning, i enlighet med det Bryman (2011) beskriver. Forskningen har även granskats löpande under processen med hjälp av handledare. *Möjligheten att styrka och konfirmera* efterstävas genom att egna åsikter, värderingar eller tidigare teoretiska övertygelser inte fått inskränka på processen. Detta visas i denna studie bland annat genom hur den nya kunskapen avseende begreppet indigenization tilläts styra uppsatsen till viss del i samstämmighet med de utsagor respondenterna gav.

5.7. Forskningsetiska överväganden

Denna uppsats och det forskningsförfarande som ligger till grund för studien har formats av forskningsetiska ställningstaganden. Valet av ämne anses vara viktigt för det sociala arbetet och kunskap inom ämnet ses vidareutveckla den nuvarande socialvetenskapliga kunskapsbasen. Genom att lyfta internationellt socialt arbete och dess komplexitet finns en förhoppning om ett uppmärksammande avseende socialarbetarens attityd i interkulturella möten och dess påverkan på individen och arbetets effekter. Det finns även en förhoppning om att kulturella möten även nationellt, genom ytterligare kunskap, skall kantas av kulturell kompetens och kulturell anpassning. Kunskapen avseende kulturell kompetens och kulturell

anpassning kan även ses applicerbar i fler sammanhang än socialt arbete. De Guchteneire (2012) skriver för United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) och framställer ett code of conduct dokument för socialvetenskaplig forskning. Dokumentet visar hur valet av ämne för studier bör vara baserat på den nytta resultaten potentiellt kan ge den socialvetenskapliga kunskapsgrunden. Vidare lyfter dokumentet vikten av att forskaren måste ta hänsyn till effekten av arbetet, avseende konsekvenser eller missbruk av resultatet, som kan påverka respondenter, men även kollegor. I denna studie har detta varit ytterst viktigt att ta hänsyn till då samtliga respondenter delger berättelser vilka utspelat sig i mycket känsliga situationer. Återberättande och resultat måste därför övervägas noga för att framställandet inte senare ska kunna skada kommande internationella relationer, alternativt skada redan etablerade kontakter. Det har även övervägts hur resultatet kan komma att påverka synen på kulturer utanför Sverige samt individer av andra kulturer. Viktigt har varit att bedriva studien utan fördomar samt vara öppen för nya kunskapsintryck och låta dessa komma till uttryck. De Guchteneire (2013) beskriver hur UNESCO code of conduct lyfter just detta, hur forskning ska bedrivas på ett kompetent sätt där egna försomar lämnas utanför. Respondenterna i denna studie har även förlagts med anonymitet. Valet gjordes på grund av säkerhetsskäl. En av respondenterna har varit verksam i en diktatur och har även idag kontakt med organisationen där arbetet fortgår. Spridning av information avseende denna organisation och namn på respondent är förknippad med stor fara för organisationens verksamhet, men även för organisationens överlevnad. Även övriga respondenter har delgivit information och berättelser om mer eller mindre känsliga situationer där precis information kan komma att skada framtida relationer. De Guchteneire (2013) beskriver i UNESCO's code of conduct hur sekretes och anonymitet ska ges respondenterna och vidmakthållas, någon som alltså gets stort beaktande i denna studie. Detta kopplas även väl ihop med punkten avseende beaktande av resultatets effekter.

5.8. Metoddiskussion

Denna studie har en uppenbar svaghet vilken avser det faktum att uppsatsen endast har en författare. Två eller flera författare kan ses positivt på flera plan där diskussioner avseende forskningsförfarande, analys och diskussion kan föras och ge studien större bärighet. Det kan även antas att beslut avseende forskning och dess lämplighet får större giltighet vid flera författares närvaro. Vid de tillfällen där flera forskare är delaktiga beskriver Ryan och Bernar (2003) att intercoderreliabilitet kan uppnås under bearbetningen av data. Intercoderreliabilitet innebär att forskarna inbördes är överens om det temat eller kategori tematiseringen producerat. Hög intern reliabilitet visar att temat inte endast är producerat av forskarens fantasi och höjer därmed trovärdigheten att temat även är valid. Till följd av denna nackdel har författaren antagit åtgärder genom samarbete med handledare, vilket kan höja dess interna reliabilitet då studien inte helt styrs av författarens egna tankar och idéer. Genom handledares närvaro och granskning kan även val av forskning få större bärighet tillika minskas risken för fördomsfulla beskrivningar.

Vidare kan ytterligare en svaghet uppmärksammas då samtliga respondenter i studien var kvinnor. Då studiens syfte inte specifikt söker kvinnliga socialarbetares upplevelser kommer detta påverka överförbarheten av studiens resultat. Samtidigt visar detta en verklighet socialt arbete står inför, där det dominerande könet är kvinnor. För att vidare kritiskt granska studien kan insamlande av data eventuellt kunna genomföras på ett annorlunda vis. Genom en mer strikt intervjuguide kan det tänkas att respondenternas svar lättare skulle kunna jämföras med varandra. Det faktum att respondenterna delger erfarenheter från olika delar av världen och från olika uppdrag medför en spridning på svar. Samtidigt kan detta även ses ge studien en relativt stor överförbarhet. Trots respondenternas olika erfarenheter tycks det ändå finnas

mönster och upplevelser vilka kan relateras till varandra. Studiens resultat skulle kunna tänkas få större bärighet genom att ytterligare en respondent antogs. Det var en svårighet att finna intervjupersoner och då de som deltagit i studien befann sig i olika delar av Sverige medförde detta en relativt tidskrävande datainsamlingsperiod med mycket restid. Ytterligare tre respondenter fanns tillgängliga men svarande på förfrågan vid en tidpunkt där möjligheten för att tillföra ny data till studien inte fanns. Tiden är en faktor vilket påverkade antalet intervjupersoner, något som kan påverka studiens resultat samtidigt, samtidigt som urvalet upplevdes mättat.

6. Resultat och Analys

6.1. Disposition

Genom tematisering av intervjumaterialet har två huvudteman framkommit, kulturell anpassning och kulturell kompetens. Presentationen av resultat och analys antar en sammanvävd form där dessa två huvudteman utgör huvudrubriker och söker svar på studiens två första frågeställningar. Vilka söker svar på hur kulturell anpassning respektive kulturell kompetens, kommer till uttryck. Under dessa två kategorier har underteman framkommit vilka visat sig utgöra element som tillsammans bygger upp huvudkategorierna. Den främsta analysen görs under rubriken svårigheter, möjligheter och dilemman, vilken även besvarar studiens tredje frågeställning. Analys görs även under rubriken genus, etik och moral, ett tema som visat sig återkomma i studiens båda huvudteman.

6.2. Presentation av intervjupersoner

Respondent 1/ IP 1: Kvinnlig socionom som sedan 20 år arbetar i Stockholm för en stor NGO³ med fokus på humanitärt arbete såväl nationellt som internationellt. Organisationen har flera systerorganisationer runt om i världen. IP 1 arbetar idag med migranter i ett projekt för att hjälpa flyktingar återvända till sina hemländer. Erfarenhet av internationellt arbete från främst balkan och mellanöstern. Detta arbete har främst fokuserat på reintegration i hemlandet, där psykosocialt stöd är en av många viktiga komponenter. IP 1 har fungerat som såväl arbetare som lärare.

Respondent 2/ IP 2: Kvinnlig socionom idag verksam inom ungdomsvård i mellansverige. Arbetat internationellt genom en kristen svensk organisation vilka skickade hjälp i form av IP 2 och hennes man till en dikatur i Asien. Hjälpen bestod i att bistå en redan verksam lokalorganisation med endast lokala arbetare, att utbilda socialarbetare. Mycket nära arbete med individer vilka bland annat var offer för prostitution, drogmissbrukare eller gatubarn. Arbetet bedrevs under hemliga former på grund av landets strukturer.

Respondent 3/ IP 3: Kvinnlig socionom idag verksam i Göteborg, arbetar för en humanitär organisation med fokus på såväl nationella som internationella behov. Erfarenhet från internationellt arbete genom att verka som volontär i ett land i Afrika. Arbetet bestod i att bistå med kunskap och forma en utbildning för socialarbetare.

Respondent 4/IP 4: Kvinnlig socionom uppvuxen i Eritrea med svensk bakgrund. Idag verksam i Uppsala för en stor svensk kristen organisation vilken verkar såväl nationellt som internationellt. Arbetsuppgiften idag är att verka för psykosocialt stöd i katastrofsituationer. Erfarenhet från flera olika internationella arbeten, bland annat med flyktingar i Afrika och i flyktingläger i Asien. IP 4 har även verkat som kursansvarig och lärare i ca 15 länder.

---

³ NGO (Non-governmental organization), en ideell icke statlig organisation.

6.3. Kulturell anpassning

Kulturell anpassning eller indigenization av socialt arbete kan beskrivas utgå från en tanke om att det sociala arbetet är en västerländsk uppfinning som är i behov av att omformas utifrån kulturella kontexter. Samtliga respondenter visar på tankar om och upplevelser av att socialt arbete bör kulturanpassas, något som även tycks implementeras i det praktiska arbetet. Det kan utläsas hur samtliga respondenter upplever att arbetet inte fungerar på ett effektivt sätt om inte en kulturell anpassning kommer till skott. Den kulturella anpassningen visas genom att respondenterna ser ett stort värde i den kunskap individer hemmahörande i den kulturella kontexten besitter och att arbetet bör bygga på de kulturella traditioner och strukturer som finns. Respondenternas utsagor kan härledas till det Young och Xiong (2008) beskriver, att tanken om kulturell anpassning inte bör ses som ett polariserat begrepp, utan som en självklar tanke inneboende i det sociala arbetets grundprinciper. Det kan även ses ge uttryck för en Kulturbaserad ”indigenization, vilket Gray och Coats (2010) beskriver är en syn som ger uttryck för att den egna personen är expert på den egna kulturen.

IP 2: Och sen måste man helt anpassa formerna efter den miljön man arbetar i och där är ju knäckfrågan. Gör man inte det är det inget värt tänker jag.

Anpassningen kan därmed ses som en självklar del i det internationella sociala arbetet. Det framkommer dock att det finns vissa brister i kunskapsbasen avseende inhemsk forskning om metoder, teorier och arbetsätt. En av fyra respondenter uttrycker specifikt hur hon upplever en avsaknad av en inhemsk kunskapsbas om arbetsätt, metoder och teorier skapade för den specifika kontexten. Respondenten beskriver hur detta är önskvärt för att tillfullo kunna kulturanpassa arbetet samt för att ett utbyte ska kunna ske. Respondenten uttrycker även hur det innan utlandsvistelsen fanns förhoppningar om möten med inhemska akademiker, något som inte uppfyllts. Vidare framkommer dock att hon tror att denna typ av kunskap i framtiden kommer att utvecklas. Tankarna kan härledas till Gray och Coats (2010) diciplinbaserad indigenization, vilket beskriver vikten av inhemsk forskning för att helt kunna kulturanpassa socialt arbete. Kulturell anpassning av socialt arbete framhålls som nödvändigt och samtliga respondenter uttrycker att de upplever stora skillnader och svårigheter till följd av samhällets olika strukturer, i synnerhet avseende om individualism eller kollektivism. Det kan utläsas hos samtliga respondenter att det främst är dessa skillnader som utgör behovet av den kulturella anpassningen. Det framkommer dock undantag för kulturanpassning då samtliga respondenter ger exempel på arbetsätt och tankesätt vilka uttalat lärts ut till individer av andra kulturer samt metoder, modeller och teorier som direkt applicerats. Tre av fyra respondenter beskriver hur samtalsmetodik direktapplicerats och såväl utövats som utbildats. Begrepp om att skapa och förmedla struktur återkommer hos två respondenter.

IP 2: Sedan har vi jobbat med.. vet inte om du känner till MI. Det har varit en sådan grund som vi har upptäckt... mer och mer att det har varit väldigt hjälp... till stor hjälp för dom. Det var något som var lätt att ta till sig och direkt applicera.

[...] det har ju främsta syftet med det har ju varit att sätta exempel. Att för att personen ska få se exempel på, efter mig och sedan göra likadant så[...] försöker och föra, sätta struktur på arbetet.

Svårigheter, möjligheter och dilemman

Direktapplicering av västerländskt socialt arbete kan ses som okänsligt, ett uttryck för imperialism och något som reproducerar de postkoloniala relationerna. Det kan även ses som ineffektivt då samtliga respondenter understryker hur samhällets struktur, i avseende om kollektivism eller individualism, är den faktor som skiljer arbetsätt och tankesätt åt. I likhet

med det Almqvist och Broberg (2008) beskriver, upplever samtliga respondenter den kollektivistiska strukturen som hierarkisk, något som i många fall upplevs försvåra det sociala arbetet och något som upplevs svårt att förhålla sig till. Samtidigt uppger samtliga respondenter att de upplever sina erfarenheter som mycket berikande och högst användbara i det arbete de nu utför i en Svensk kontext.

IP 1: Där jobbar man ju oerhört mycket kollektivistiskt. Och där är det helt accepterat och dom å andra sidan är så mycket bättre på det än vad vi är. Så vi borde åka dit och lära oss istället. Många gånger skulle jag vilja säga att vi glömt hur vi lyssnar och hur vi pratar med varandra, vi pratar ju ofta till varandra. Den förmågan, kunskapen har ju dom intakt, vilket inte vi har på samma sätt.

Ett utbyte av kunskap kan urskiljas. Den kollektivistiska strukturen som upplevs försvårande är även den faktor som tycks skapa möjligheter. Kollektivismen ses av samtliga respondenter som positiv och inkluderande samt som en källa till lärande, inspiration och något som tycks nödvändigt för ett arbete med få resurser. Respondenternas utsagor om kulturell anpassning, utbyte av kunskap samt det faktum att de i vissa fall direkt applicerar vissa metoder återfinns i Fergussons (2005) modell. Genom att se till denna modell av integrering av västerländska idéer, kan det ses som högst försvarbart att helt exportera vissa metoder, teorier och arbetsätt. Modellen visar på utbyten där viss kunskap direkt exporteras, annan omformas och ny skapas.

6.3.1. Empowerment

Som ett uttryck för det kulturellt anpassade sociala arbetet, som respondenterna kan ses implementera, kan empowerment lyftas fram. Uttrycker om hur arbetet ska vara förankrat i individens egna tankar och att arbetet ska genomföras utifrån de behov individerna själva upplever återkommer hos tre av fyra respondenter. Begrepp som delaktig, ägandeskap och uttryck som att individen själv ska söka lösningar återkommer hos respondenterna. En av fyra respondenter beskriver något hon kallar lösningsfokuserat arbete, det kan dock även här utläsas begrepp som ovan, vilket tyder på ett empowermentarbete. Det beskrivs även av tre av fyra respondenter hur just detta arbetsätt är positivt i kontexter med små resurser. Arbetet ska fungera även när biståndet försvinner och arbetet ska inte ska utföras av dem, utan tillsammans, för en hållbar utveckling. Samtliga av dessa beskrivningar kan ses vara uttryck för ett empowermentbaserat arbete, utefter det Skegg (2005) och Tengqvist (2007) beskriver. Begrepp vilka respondenterna uttrycker återfinns i författarnas texter och beskrivningar av empowerment. Respondent IP 4 beskriver:

... att hitta modeller för när man når ut och till människor [...] få dom så delaktiga så möjligt i allt som man gör och att man i bästa fall, och det är det man strävar efter, att dom ska känna ägarskap för det som görs. Inte våra aktiviteter utan deras aktiviteter.

Till skillnad från övriga beskriver en respondent hur ett empowermentarbete inte förekom i den miljö där hon befann sig. Till följd av den hierarkiska struktur som rådde beskrivs ett empowermentarbete omöjligt och som ett tankesätt som inte fanns. Respondenten talar dock i sammanhanget om den lokala socialarbetarens arbetsätt, hennes eget förhållningssätt till problematik i samhället hon mötte kan ändå ses grundat i empowerment. Detta kan antas då hon beskriver hur hon i samtal med individer framhåller en mer informande roll, en förstående roll där hon lyfter den egna individens kapacitet att ta egna beslut och rätt att ta ställning. Det framgår även att socialarbetaren idag arbetar mycket empowermentinriktat tillsammans med den organisation där hon är verksam. Ett empowermentarbete kan ses vara en del av den kulturella anpassningen då individerna själva får ägandeskap över förändringen och förändringsprocessen sker inifrån och underifrån den kulturella kontexten.

Svårigheter möjligheter och dilemman

En motsägelsefull situation visar sig dock efter granskande av de upplevelser studiens respondenter uppger. Den kollektivistiska samhällsstrukturen kan till viss del ses innefatta ett hierarkiskt och auktoritärt förhållningssätt, något som Almqvist och Broberg (2008) beskriver. Samtidigt understryker såväl litteratur, exempelvis Skegg (2005), som respondenter att den kollektivistiska strukturen är utmärkt för ett arbete med empowerment, med undantag för en respondent. Den respondent som varit verksam i en diktatur där maktstruktur och korruption är ytterst synlig tycks alltså, trots detta, arbeta med empowerment. Trots att empowermentarbete och mobiliseringsarbeten upplevs fungera betydligt bättre i andra kulturer än den svenska, kan det ändå härledas att det i vissa fall inte är på värdkulturens initiativ som arbetet startas. Det tycks dock mottas och implementeras positivt. Orsaken till detta kan vara den hierarkiska struktur som format människans sätt att tänka och förhålla sig till sina möjligheter. Som utomstående kan det då vara lättare att se kapaciteten, möjligheterna och kunna urskilja maktstrukturerna. IP 3 kan utgöra ett gott exempel då ett empowermentarbete tycktes omöjlig i beskrivningen av de inhemska socialarbetarnas arbetsätt, medan respondenten själv arbetade utifrån empowerment. Det kan urskiljas ett tema; verka utan att synas, där socialarbetare på ett subtilt och dolt sätt arbetar för mänskliga rättigheter genom empowerment. Det kan även urskiljas en koppling till den förändring av kultur som Young och Xiong (2008) beskriver är nödvändig då socialarbetaren upplever en kultur som förtryckande. Empowermentarbetet tycks fånga in båda dessa teman. Med stöd i detta kan det antas att empowerment med hög sannolikhet är ett effektivt arbetsätt som skapar möjligheter i interkulturella möten och arbeten.

Samtliga respondenterna i denna studie menar, trots att skillnader mellan kulturer påvisats i synnerhet avseende den kollektivistiska samhällsstrukturen, att det finns stora likheter. Respondenterna framhåller även vikten av att denna likhet bör uppmärksammas. Enligt Yunong & Xiong (2008) uppmärksammar inte litteratur länders och kulturers likheter, utan tenderar istället att endast fokusera på skillnaderna och förstora dessa. En orsak till detta kan antas vara att västvärlden tjänar på synen om kulturers olikhet då västvärldens överlägsenhet på detta sätt kan bibehållas. Skulle likheterna istället framhävas skulle partnerskapet på ett lättare och bättre sätt etableras. Fergussons (2005) modell avseende exportering och implementering av nya idéer och metoder för socialt arbete skulle då även fungera. I det sociala arbetets kontext är det av största vikt, för att ett effektivt arbete ska kunna fortgå, att likheterna lyfts fram i ljuset. Arbetssätt som empowerment kan ses verka för dessa likheter och bekräftar även därmed att utbyte är det mest effektiva då empowerment tidigare visats positivt i interkulturella möten och arbetssituationer.

IP 1:... skillnaderna är inte sådär jätte stora egentligen. Visst är det olika sociala kontexter och kulturellt kan det skilja sig. Men alltså det är på något vis ändå yta, går du lite under så är det väldigt likt. Människor är människor och det är en väldigt, väldigt viktig bit att komma ihåg.

6.3.2. Mänskliga rättigheter

Genom att samtliga respondenter kan ses använda ett empowermentinriktat arbetssätt kan det antas att respondenterna även arbetar för de mänskliga rättigheterna. Som grundpelare i det sociala arbetet finns dessa grundprinciper, något som IFSW beskriver är det internationella sociala arbetets mål. Samtliga respondenters arbetsätt kan ses fylla IFSWs beskrivning av internationellt socialt arbete genom de beskrivningar som visat på kulturell anpassning och empowermentarbete.

Svårigheter möjligheter och dilemman

De mänskliga rättigheterna, som samtliga respondenter kan ses arbeta utifrån, tycks kunna ge upphov till problematiska situationer. Samtliga respondenter i studien tycks brottas mellan två sidorna kring etik och moral, där de kulturella aspekterna ständigt påverkar bedömningen av situationer vilka de ställs inför. Det tycks inte finnas ett säkert ställningstagande avseende etik och moral varken mellan respondenterna eller hos respondenterna själva. Diskussioner under intervjun avseende mänskliga rättigheter gav inte direkta eller självklara svar. Tre av fyra respondenter uppger att de upplever de mänskliga rättigheterna som västerländskt producerat, något som försvårar implementeringen av dem i arbetet. Det lyfts fram hur de mänskliga rättigheterna upplevs vara skapade för ett individualistiskt samhälle, något som kan göra att kollektivistiska samhällen inte lägger vikt vid samma kärnpunkter. Självständighetsprincipen tas fram som en av de principer som inte är självklar i andra kulturer. Samtliga respondenter uppger att kultur påverkar synen på etik, moral och därmed de mänskliga rättigheterna. Respondenterna beskriver hur de mänskliga rättigheterna är viktiga, samtidigt som det kan tolkas att de inte slaviskt arbetar efter dem utan även här kulturanpassar arbetet genom att även kulturanpassa de mänskliga rättigheterna.

IP 1: jag menar de mänskliga rättigheterna har ju skrivits av oss, i väst, och de har skrivits för män och vita dessutom. [...] det är väl ingen tvekan om det [...]. Dom är mycket lättare att förhålla sig till här. Självständighetsprincipen exempelvis. För din egen överlevnad som organisation kanske du måste tumma på den för att kunna verka.

Svårigheterna respondenterna beskriver styrks av såväl forskning som litteratur vilka beskriver att mänskliga rättigheter i vissa fall ger upphov till konflikter för internationella socialarbetare. I synnerhet då etiska och moraliska ställningstaganden ställs på sin spets. Healy, (2007), Ife (2007), Reichert (2011) och Skegg (2005) stödjer respondenternas utsagor i beskrivningen om hur sammanstötningarna ofta sker i samband med om frågor kring jämställdhet för utsatta grupper, så som kvinnor. Författarna beskriver hur röster från mellanöstern och Afrika menar att de mänskliga rättigheterna är producerat i väst och inte alls är exporterbart till övriga världen. Åsikter som får medhåll från flera författare, vilka menar att de mänskliga rättigheterna bör omformuleras för att passa ett kollektivistiskt samhälle, snarare än det individualistiska (Healy, 2007, Ife, 2007, Reichert, 2011, Skegg, 2005). Respondenternas utsagor vilka tycktes pendla mellan två sidor bekräftas av litteraturen som beskriver två polariserade sidorna kring etik och moral, universalism och relativism, vilka har betydelse för ställningstaganden kring de mänskliga rättigheterna och där en medelväg mellan de två extremerna bör tas för att kunna implementera de mänskliga rättigheterna på ett bra sätt. IFSW kan enligt författare ses anta en medelväg (Healy, 2007, Ife, 2007, Reichert, 2011) (Skegg, 2005). Något som alltså även respondenterna i denna studie alltså kan ses göra.

Genus, Etik och moral

Respondenterna uttrycker tankar om kulturell anpassning och vikten av denna, samtidigt som samtliga socialarbetare självmant påvisar delar av det besökta landets kultur som förtryckande. Detta påvisar att respondenterna är uppmärksamma och det kan antas att de även utvärderar den kultur de vistas i, något som Young och Xiong (2008) menar är nödvändigt. Samtidigt som förtryck uppmärksammas är det inte något som de direkt arbetar med att förändra, något författarna återigen påvisar bör göras. Processen av kulturell anpassning beskrivs av Young och Xiong (2008) kunna ge såväl negativa som positiva konsekvenser. Konsekvenserna skapas i samband med huruvida den kulturella anpassningen sker per automatik, eller om den lokala kulturen i sammanhanget utvärderas. Kulturella strukturer som står för värden så som rättvisa, frihet och jämlikhet bör användas, medan kulturer vilka av socialarbetaren upplevs förtryckande bör omformas. Respondenterna i denna studie visar en tudelad inställning till detta fenomen och visar en mer komplex bild av

indigenizationprocessen än den Young och Xiong (2008) visar. En av respondenterna beskriver vikten av att följa strukturerna, om än förtryckande, för att ett arbete ska kunna fortgå. Detta trots att den kulturella strukturen beskrevs som mycket hierarkisk och där kvinnorna inte hade någon eller mycket liten talan. Samtliga respondenter ger exempel på förtryckande situationer så som bortgifte, könsstympning eller förtyckande relationer i äktenskap, det uppvisas här en skillnad mellan respondenterna där en ställer sig helt i motsättning till ett exempel om könsstympning.

IP 1: det är någonting där man inte kan kompromissa. Det är bara ett stort nej.

Och någonstans är det väl någonting vi aldrig viker från på något sätt.

Det uppmärksammas här en skillnad vilken kan härledas till arbetssituationen socialarbetaren befunnit sig i. IP 1 arbetar för en mycket stor världsomspännande organisation med lokala systerorganisationer där ett ständigt samarbete utspelas. IP 1 talar ofta i termer om ”vi” och beskriver även hur hon ute i fält alltid representerar organisationen och att det finns en tyngd i de riktlinjer och grundpositioner organisationen står för. Övriga respondenter tar även de tydligt avstånd från förtryckande kulturella traditioner med gör detta på ett mer subtilt sätt. Övriga respondenter uttrycker att individer måste få göra sina egna val, ta ansvar för sina egna liv. De framhåller dock hur kunskap om exempelvis de negativa effekterna av könsstympning bör läras ut för att kvinnor där efter själva får göra ett val. En respondent är tydlig med att understryka vikten av att inte döma kulturer och individer till följd av det vi ser som förtryckande, istället bör vi rannsaka vår egen kultur och se det förtyck som finns här, om än förklätt.

IP 4: Men om vi pratar om könsstympning så tycker vi att de tär fruktansvärt när det görs i andra länder, samtidigt så vet vi att det finns svenska kvinnor som vill ha delar av sina blygläppar bortskurna därför att det inte är tillräckligt vackert, och det handlar ju om att dom också vill duga, det handlar ju inte om deras, alltså dom går ju inte och tittar sig där hela tiden, så varför är det viktigt? Alltså vad är könsstympning?

Organisationens påverkan kan ses som ett element i kulturanpassningen. Detta visas genom det mönster som framkommer i sammanhang där egna etiska ställningstaganden och moraliska principer måste möta professionens ramar och regler och därtill även kulturella skillnader. Den egna etiska och moraliska ställningstagandet kan stå emot arbetets ramar och regler, det tycks dock enligt respondenterna vara av största vikt att organisationens grundprinciper och värdegrundsideologi stämmer överens med de egna personliga åsikterna. Organisationen kan fungera som en underlättande faktor i arbetet. Respondent IP 2 samt IP 4 beskriver upplevelser av förtryck, där det tolkats som att de arbetat på ett tämligen ensamt och i vissa fall utsatt vis. Tre av fyra respondenter var utsända av svenska humanitära organisationer, de erfarenheter respondenterna återberättat tycks spegla upplevelser av ett underlättande arbete där de arbetat i nära samarbete med ”modersorganisationen”. Ett samarbete där flera medarbetare av samma organisation finns närvarande, lokala kontor och/eller tydliga riktlinjer och uppdragsbeskrivningar. Framförallt framhålls en underlättande faktor i lokalt förankrade systerorganisationer. Den respondent som framförallt arbetat med systerorganisationer och ständigt nära den egna organisationen framhåller hur det skulle vara oerhört mycket svårare att komma till stånd med positiva och ihållande positiva effekter utan detta samarbete.

IP1 : ... där har vi ju en jättefördel liksom att vi jobbar inom familjen om man säger så. Alltså ska man jobba genom någon annan partner eller någon annan organisation på plats då finns det ju alltid saker som du inte riktigt kan styra över. Det kan finnas olika agendor

Respondenternas utsatthet och svåra situation i mötet med etik och moral bekräftas av Healy (2007), som beskriver svårigheten i att bedöma när olika bara är annorlunda och när olika kan vara fel.

I sammanhanget kan det tänkas enklare att anta en tuffare approach mot orättvisor och förtryck för individer involverade i stora organisationer som även finns på plats. Om individen på ett lättare sätt kan avskriva sig etiska och moraliska ställningstaganden som egna kan detta medföra att individen på ett tuffare sätt handskas med förtryck i den främmande kulturen, då den egna personen inte måste stå till svars eller hotas. Tryggheten av en större organisation i ryggen tycks påverka till stor del. Ytterligare en otroligt viktig faktor tycks vara samarbete med lokala organisationer och organisationens etablering i landet. Som tidigare beskrivits tycks en lågmäldhet prioriteras för att säkra den humanitära hjälpen, att verka utan att synas.

Diskussionen kring kvinnlig könsstympning är ett bra exempel på respondenternas tankar kring etiska ställningstaganden. Det bekräftas som litteratur beskriver, hur mänskliga rättigheter inte självklart är implementerbara utan ses som ett hjälpmedel och riktlinjer att förhålla sig till och även där anpassa efter den kulturella kontexten. Healy (2007), Reichert (2007) och Skegg (2005) beskriver mänskliga rättigheter som en arbetsmodell som utgår från empowerment perspektiv. Samtidigt understryker författarna återigen vikten av en bredare definition av de mänskliga rättigheterna, vilka på ett bättre sätt svarar till ett kollektivistiskt samhälle. Samtliga respondenter tycks förhålla sig till de mänskliga rättigheterna på ett kulturkompetent sätt och i enlighet med samtliga delar ovanstående författare pekar mot. Utsagorna bekräftar även att den kollektivistiska samhällstrukturen kräver en omformulering av de mänskliga rättigheterna för att på ett bättre sätt kunna appliceras.

IP 2: Vad som är en viktig rättighet och inte det, skiljer ju väldigt beroende på i vilken del av världen man är. Det finns andra rättigheter som är viktigare i Asien om man jämför i Sverige. Som rättigheterna är formulerade är det uppenbart att det är ett individualistiskt samhälle de kommer ifrån, och individens rätt. Man skulle kanske i ett kollektivistiskt samhälle mera betona familjens rätt och att det är ett kollektivt ansvar. Risker är väl att man glömmer därför att man inte vet, för att man inte känner till kulturen så glömmer man rättigheter som vi inte förstår eller värderar här.

6.4. Kulturell kompetens

Samtliga respondenter ger uttryck för en kulturell kompetens genom att samtliga, som ovan beskrivits, anammar en kulturell anpassning. Ytterligare förstärkning för detta antagande visas genom att samtliga respondenter uttrycker att en öppenhet, lyhördhet och framför allt att en nyfikenhet är otroligt viktig. De beskrivs även som viktigt att inte utse sig själv som expert i sammanhanget, att se sig själv som kunnig på vissa områden men att andra kan bidra på andra sätt. Samtliga respondenter uppger även hur de på detta sätt lärt sig mycket som de senare kunnat applicera i sitt arbete i Sverige. Respondenterna beskriver hur en medvetenhet om den egna kulturen är viktig samt en insikt i vilka möjligheter och begränsningar som den egna kulturen har. Det beskrivs även som viktigt att vara medveten om den egna kulturen. Detta för att kunna vara öppen, rannsaka sig själva, sina egna fördomar och förutfattade meningar. Vidare kan respondenterna ses ge uttryck för kulturell kompetens genom att se till det som Gray & Allegritti (2003) beskriver om kulturell kompetens. Författarna understryker vikten av självkännedom, nyfikenhet och viktigen av att inte se sig själv som expert. Gray & Allegritti (2003) beskriver även kulturell kompetens som en process av lärande. Kulturell anpassning och kulturell kompetens kan genom ovanstående ses beroende av varandra. För att socialarbetare ska kunna kulturanpassa sitt arbetssätt krävs en nyfikenhet, lyhördhet och öppenhet för att på så sätt kunna ta till sig den nya kulturella kontexten och därefter anpassa sitt arbete.

Två av fyra respondenter uppger att dokumentet Code of conduct är ett hjälpmedel i interkulturella möten. Code of conduct kan, utifrån det Gray & Allegritti (2003) beskriver, utgöra ett hjälpmedel för utveckling av kulturell kompetens då faktorer för detta kan härledas ur dokumentet. Strävan efter att urskilja och understödja samhällets och individers egen kapacitet samt strävan efter att respektera kultur och traditioner är några av de punkter i Code of conduct vilka såväl underbygger empowerment, mänskliga rättigheter och stödjer en kulturell kompetens och anpassning.

6.4.1. Relation och partnerskap

Samtliga respondenter har beskrivit relation och partnerskap som mycket viktigt för att utveckla kulturellt anpassat socialt arbete och utveckla en kulturell kompetens. Därtill understryks även vikten av kommunikation, genom tre av fyra respondenters utsagor. De beskriver att relationen ger tillgång till kulturen och det som är svårt att förstå. Genom goda relationer nås en högre kulturell kompetens. Partnerskap kan utläsas vara nödvändigt, som tidigare beskrivet, för bland annat empowerment arbete. Vilket bekräftas av Skegg (2005) och Tengqvist (2007). Partnerskapet är beroende av en god relation. Tre av fyra respondenter understryker även vikten av humor i sammanhanget, något som kan verka avväpnande, skapa möjligheter och vara ett verktyg för att öppna upp för kommunikation. Begrepp så som ”dum”, ”göra bort sig” eller att ”bjuda på sig själv”, återkommer i sammanhanget.

Mönster kan urskiljas i samband med respondenternas utsagor om kulturell kompetens, kommunikation och humor. Det tycks viktigt att avväpna sig genom att ”göra bort sig”. Detta kan ses ha samband med den syn som respondenterna beskriver finns mot västerländska internationella socialarbetare. Respondent IP 3 beskriver tydligt hur hon upplevde att hennes kulturella bakgrund påverkade och att västerländska individer skattades oerhört högt, något som beskrivs som mycket sorgligt. Ytterligare en respondent, IP 1 bekräftar i sina utsagor att arbetet påverkas mycket av den västerländska kulturen, något som måste ges mycket eftertanke i interkulturella möten. Samtliga respondenter beskriver hur de i sitt internationella möte mött skepsism. I synnerhet två respondenter beskriver hur västerländska biståndsarbetare upplevs mycket negativt. Biståndsarbetare och i synnerhet diplomater och social arbetare från stora organisationer så som FN upplevs av individer som mycket styrande. Västerlänningar upplevs svåra att samarbeta med till följd av redan färdiga agendor och planeringar. Respondenternas upplevelser bekräftas av Ife (2007) som beskriver hur socialarbetare idag kan komma att möta motstånd till följd av den postkoloniala strukturen som ännu tycks finnas kvar.

IP 2: ...man säger mycket om västerlänningarna så att, ja västerlänningarna kommer med sin agenda, dom vet vad det är dom vill göra och hur dom ska göra det. Dom har kunskap och är välutbildade och dom styr med hela handen [...] det är ingen ide för en (landets invånare) att uttrycka idéer , tankar eller förslag, eller åsikter, för då förstör man och stör ju västerlänningens agenda och det vet man att det tycker dom inte om. Det är så man pratar om västerlänningarnas sätt att jobba. [...] Och det förklarar också deras tystnad, det krävs väldigt mycket arbete för att bli jämlik för att få bollplank och idéer och så.

IP 4: ...dom första kurserna jag hade så kunde man ibland möta motstånd att ja; här kommer ni och ska lära oss hur man gör.

Svårigheter, möjligheter och dilemman

Det hierarkiska förhållandet tycks bekräftas i det motstånd som respondenterna beskriver ovan. Med hjälp av humor, avväpnade tecken som att ”göra bort sig” och genom att öppna upp till sig själv visar sig socialarbetaren sig sårbar och visar sig därmed inte tillhöra den kategori internationella socialarbetare eller västerlänningar för den delen, som tidigare format människors uppfattningar. För att skapa möjligheter för kommunikation och därmed kunna utveckla ett partnerskap, en kulturell kompetens och ett kulturellt anpassat socialt arbete krävs

mycket arbete för relationen och skapande av förtroende. Socialarbetarens egen person får en viktig roll och dennes förhållningssätt. Det är tydligt att samtliga respondenter anstränger sig för att inte reproducera det hierarkiska förhållandet som tycks existera. Det kan vidare dras kopplingar till de mänskliga rättigheterna och socialarbetarens etiska och moraliska ställningstaganden, vilka i tidigare stycken visades överensstämma med litteraturens bild av hur rättigheterna i dagens läge bör användas. En direkt applicering av mänskliga rättigheter kan ge uttryck för den västerländska dominansen, något ingen av respondenterna gav uttryck för att göra. I sammanhanget om relation och tillit kan detta även antas vara viktigt för det empowermentarbete som tidigare beskrivits, i synnerhet i samhällen där en förtryckande struktur är dominerande. Tillit till individen som går mot strömmen kan antas vara viktig för att individer ska anamma arbetet. Något som bekräftas av Ward & Mullender (2011), Braye & Preston-Shoot (2011) och Tengqvist (2007).

Antagandet om att organisationens storlek påverkar förhållningssättet till den nya kulturen stärks härmed genom uttalanden om hur stora organisationers framfart formar en negativ bild av internationella socialarbetare. Organisationen kan därmed ses skapa såväl svårigheter som möjligheter.

IP 2: Att man måste jobba till sig ett förtroende och en ganska djup relation innan människor faktiskt hör på vad man säger, innan man kan påverka någon, innan man kan få den här acceptansen att kunna föra in nya idéer och tankar. Det är viktigt. Gillar dom inte mig så kommer dom inte lyssna på mina idéer.

Genus, etik och moral

Det står nu relativt klart att den egna personens påverkan i stor utsträckning påverkat det internationella arbetet. Det kan framförallt utläsas att socialarbetarna i samband med genusfrågor tar hjälp av den egna personen som verktyg för att skapa möjligheter. I likhet med det Healy (2007) skriver, tycks det framstå konflikter och svårigheter i samband med frågor om kvinnans ställning i samhället, men även vad gällande andra utsatta grupper, så som barn eller HBTQ personer. Respondenterna beskriver hur de genom sitt eget agerande kan sätta exempel för andra och visa alternativa vägar att gå. Respondenterna tycks medvetna om det faktum att de är kvinnor med mandat, utbildning och ansvar, något som i vissa av de länder respondenterna har erfarenhet ifrån inte är accepterat, och använder sig av detta.

IP 1: ...men det kan ju vara bara det faktum att det är en kvinna som de möter, som faktiskt kan ha ett mandat och som kan ha ett ansvar, kan ju ha en betydelse i förlängningen.

Temat; att verka utan att synas och även ställningstaganden kring etik, moral och de mänskliga rättigheterna blir här tydligt. Genom egna handlingar och beteenden undviks sammanstötningar och exempel på alternativa vägar att gå kan istället sättas för de som är mottagliga för det. Genusfrågan och kvinnans ställning tycks vara något som samtliga respondenter har svårt att förhålla sig till och något som väcker frustration och i synnerhet påverkar arbetet. De är i dessa situationer det främst framkommer hur respondenterna får svälja och se till arbetets högre syfte. Respondent IP 4 beskriver hur ett tredje kön intas, för att på ett bättre sätt kunna kommunicera med de rådande maktstrukturerna, visa sin kompetens och kunna jobba vidare med kvinnorna. Det kan urskiljas en svårighet i att bemöta kulturer till följd av ett förhållningssätt som inte tycks vara ensidigt. Den västerländska kulturen har ett övertag och ses även som överlägsen i de kulturer vart socialarbetaren kommer. Samtidigt finns ett motstånd som måste bemötas. Till denna komplexa situation tillkommer dilemman så som förhållandet till kvinnans ställning i landet, som socialarbetaren måste förhålla sig till. Kvinnans ställning tycks inte sträcka sig över den västerländska kulturen och hierarkin, då vita män ändå tycks skattas högre än den vita kvinnan. Underliggande tycks kvinnans ställning vara under mannens, något som IP 4 visar på och även söker lösning på, genom att försöka avsexualisera sig och visa sig som könlös. Temat

om genus och kön uppkommer under intervjuerna utan att frågan ställts, vilket tyder på att ämnet är högst aktuellt för samtliga respondenter.

Gray och Coates (2010) beskriver hur kulturell anpassning och kulturell kompetens bör komplettera varandra, något som bekräftats. Samtidigt skriver författarna att kultur inte bör vara den förhärskande kategorin att anpassa arbetet till utan bör kompletteras med kategorier som makt, kön, sexualitet och hudfärg. Utifrån respondenternas utsagor om kultur, sexualitet, kön och makt tycks inte kategorierna kunna separeras från varandra. En parallell utveckling och utformning av kategorierna kan istället ses där samtliga påverkar varandra och formas under den huvudkategori som kan benämnas med ett mångfacetterat begrepp som kultur. Ett perspektiv av intersektionalitet, som Mattson (2010) beskriver tycks vara ett passande begrepp för att förstå de element som styr utvecklingen och även bekräfta tesen att faktorer som makt, sexualitet och kultur inte kan separeras. Förståelsen för samhällsutvecklingen utifrån detta kan ses som viktig i det sociala arbetet för att förstå maktstrukturer och förtryck. Det är även viktigt för att kunna förstå individens förhållningssätt, möjligheter och utgångspunkter.

7. Diskussion

Denna studie har visat på att socialarbetare upplever såväl svårigheter, möjligheter och dilemman till följd av den internationella kontexten. De främsta möjligheterna såväl som svårigheterna har visat sig skapas ur samhällets struktur, främst avseende kollektivism och individualism. En kulturell kompetens har kunnat utläsas och det sociala arbetet tycks genomgå en förändringsprocess av kulturell anpassning. Anledningen till att den kulturella anpassningen och kulturella kompetensen är viktig hos socialarbetare kan till vis del ses vara det hierarkiska förhållande som än idag tycks finnas mellan väst och övriga delar av världen. Fergusons (2005) modell kan ses positivt användas i sammanhanget, en modell som kan tänkas fungera väl att överföra på många situationer, så som i företagsvärlden. Den stora utmaningen tycks vara att förändra relationer världen över och utmana det hierarkiska förhållandet som idag tycks finnas. De svårigheter som det internationella sociala arbetet står inför kan ses grundas i olika samhällsstrukturer i de avseende då de verkar förtryckande. Ytterligare en svårighet är i relationen till individer från andra samhällen och kulturer, där den hierarkiska relationen mellan väst och övriga världen gör sig påmind och kommunikation kräver ett stort mått av tillit innan ett partnerskap uppstår. Genom en global förändring av större skala kan detta komma att förändras. Genom partnerskap och goda relationer kan det även ses möjligt att förtryckande strukturer kan utmanas, kommunikation kan komma till stånd där en part inte är rädd för en underliggande vinst från väst och de positiva delarna av samtliga kulturer kan lyftas fram. Det sociala arbetet kan i högsta grad ses påverkas av de maktspel som utspelar sig på världsmarknaden såväl ekonomiskt som politiskt då relationerna och förhållningssätt spiller över på den lilla individen. I förhållande till socialt arbete kan det motstånd som respondenterna beskrivit minska om relationerna på globalnivå utjämnas.

Internationella företag är många gånger ”skyldiga” till sociala försvårande situationer för många människor då miljö, arbeten och annat påverkas till följd av stora industriernas framfart. Alla relationer där väst anser sig besitta kunskapen bör utmanas, trots att det kan tyckas enklare att förhålla sig till utbyte av envägsdimension. I det sociala arbetet kan tanken om exportering hämma utvecklingen av ny kunskap och tanken om gemenskap. Att istället erkänna den mer komplexa bild av kompetens, där varje land, område eller kultur ses besitta stora kunskapsresurser gynnar samtliga internationella relationer. Avseende internationellt socialt arbete handlar det även om hur definitionen av socialt arbete görs. Syftar socialt arbete på evidensbaserade metoder, vilka appliceras på samhället i olika nivåer baserad på forskning, kommer kunskapen ses som västerländsk. Situationen idag tycks te sig som så att socialvetenskaplig kunskap vilket formar utbildningar främst utgår från väst. I IFSW's (2012) definition av det internationella sociala arbetets syfte beskrivs hur utgångspunkten för kunskap ska förankras i evidensbaserad forskning och utvärderingsarbetens samt att teorier om människans utveckling, beteende och sociala system ska implementeras i arbetet (IFSW, 2012). Detta är naturligtvis bra och bäddar för väl genomförda stödoperationer såväl nationellt som internationellt. Samtidigt kan denna definition ses utesluta arbeten och metoder som är väl fungerande, men som inte utgår från evidens. Är socialt arbete där emot ett bredare begrepp och innefattar erfarenhetsbaserad kunskap vidgas vyerna och ett paradigmskifte sker. Länder, så som Indien, kan då ses ligga i framkant av denna kunskapsutveckling.

Kulturell kompetens och anpassning gynnar inte bara socialt arbete utan även ekonomin på global nivå. Det kan ses viktigt att i sammanhanget belysa företagets och ekonomins fördelar i att utmana de tidigare hierarkiska relationerna. Världen styrs idag av kapitalistiska strömningar, något som istället för att motarbetas bör arbetas tillsammans med för att forma och utnyttja. Att negligera den världsmarknadens och politikens påverkan på socialt arbete kan i förlängningen motarbeta sig självt. En respondents utsago erinras mig i denna

diskussion ”*jag tror att man måste jobba med motståndet och inte mot motståndet.*”. För att dra denna diskussion längre presenteras här en studie vilken undersöker det som hittills antagits. Olika typer av företagsmisslyckanden utomlands handlar om en svårighet att förstå den andra kulturen, avseende ekonomi, politik och socioekonomiska miljöer. Ett nyckelbegrepp som kan härledas till flera misslyckanden av internationella företag är frånvaron av ”cross-cultural competens”, alltså kulturell kompetens vilket Johnson, Lenartowicz och Apud (2006) menar står för en individs förmåga att fungera effektivt i en främmande kultur. Därmed inte sagt att kulturell kompetens är en garanti för framgång, det är snarare en nödvändighet, dock frånvarande, ingrediens för framgång. Flera författare har tidigare gjort försök att ringa in kulturell kompetens för företagsverksamma där faktorer som attityd, kompetens och kunskap återfinns. Element som medvetenhet, läggs till av andra. Nackdelen med de beskrivningar av kulturell kompetens vilka funnit till hands är den breda definition de antar. Författarna (Johnson, Lenartowicz & Apud, 2006) hämtar en enligt dem mer passande definition av kulturell kompetens, där individen bland annat bör:

...have knowledge of and facility with the beliefs and values of the culture. Display sensitivity to the affective processes of the culture. Perform specially sanctioned behavior. Maintain active social relations within the cultural group (Johnson, Lenartowicz & Apud, 2006).

Trots denna mer utförliga beskrivning fattas ännu något; individens förmåga att kliva utanför de egna kulturella gränserna för att ändra perspektiven. Författarna själva gör en egen beskrivning av kulturell kompetens utifrån kunskap från tidigare studier;

Cross-cultural competence in international business is an individual's effectiveness in drawing upon a set of knowledge, skills, and personal attributes in order to work successfully with people from different national cultural backgrounds at home or abroad (Johnson, Lenartowicz & Apud, 2006).

Det viktiga med denna definition är det faktum att kulturell kompetens inte endast återfinns i situationer där individen verkar i andra kulturer, utan även i den egna med individer från andra kulturella kontexter. Det krävs även en motivation att använda och vilja utnyttja den nya kunskap individen får tillgång till genom den kulturella kompetensen. Kunskap återfinns som faktor hos de författare studien refererar till, kulturspecifikkunskap som i synnerhet berör tre olika delar. Den första är faktakunskaper om landets historiska, politiska, ekonomiska och sociala system. Konceptuell kunskap syftar till att förstå en kulturellgrupps värdesystem och hur värderingar spelar in i gruppens beteende. Här krävs att individen kliver utanför den egna kulturens förståelse för att på allvar förstå den andra kulturens värderingar och tro. Attributional kunskap landar på ett djupare plan, en kunskap vilken är beroende av de två övriga delarna, en kunskap som inte kan kommuniceras. Vidare beskrivs en personlig aspekt för att uppnå kulturell kompetens. En metakognitiv kunskap som handlar om hur vi ser på oss själva och andra. Ett viktigt element för sociala interaktioner och en viktig del i den kulturella inlärningsprocessen (Johnson, Lenartowicz & Apud, 2006).

Ytterligare en aspekt vilken påverkar den kulturella kompetensen och kan ses vara en frukt av avsaknaden av kulturell kompetens är institutionell etnocentrism. Denna etnocentrism kan identifieras hos företag vilka verkar utomlands och kan beskrivas vara när företagets hemkultur helt styr hur arbetet genomförs. Studien visar att detta sätt att styra företag har uppmärksammats av flera författare, där det beskrivs att företag visar ihållande strukturer, processer och mentalitet som helt överförs på utländska dotterbolag, även när detta inte är lämpligt. Det kan försvåra för anställda i dotterbolaget att verka effektiva i den egna kulturen och arbetssätt som detta pressar på ett effektivt sätt undan utvecklingen av kulturell kompetens. Påverkan kan inte bara härledas till de internationella relationerna, utan påverkar i stor utsträckning även hur personalen bemöter kulturella skillnader på arbetsplatsen i hemkulturen (Johnson, Lenartowicz & Apud, 2006).

Det tycks alltså överensstämma med de resultat denna studie producerat. Den kulturella kompetens som ovanstående studie presenterar efterliknar på många sätt den kulturella kompetens socialarbetare uppmanas anamma. En kulturell kompetens och avskaffandet av etnocentrism i företagsvärden kan tänkas spilla över på samtliga internationella relationer vilket i synnerhet underlättar det sociala arbetet. Genom att uppmärksamma de ekonomiska fördelar som finns i jämlika relationer och partnerskap kan en förändring komma att ske. Inbäddad i relationerna finns synen om att kunskap tillhör väst, ett förhållningssätt som naturligt kan ses föda över och underlägen. Kunskap av olika dimensioner bör accepteras, i alla kanaler, i synnerhet socialt arbete.

8. Förslag till vidare forskning

Det tycks saknas stadig evidensbaserad kunskap avseende hur individer av andra kulturer uppfattar kulturell anpassning alternativt socialt arbete som inte kulturanpassas. Yunong & Xiong (2008) skriver hur det inte tycks finnas evidensbaserad kunskap som säger att individer av andra kulturer skulle vara emot implementering av västerländska idéer, det bör dock uppmärksammas att även motsatsen saknas, att det skulle uppfattas som positivt. Utredande, utvärderande och undersökande studier avseende hur värdkulturer uppfattar det internationella sociala arbetet efterfrågas därmed. Det bör även undersökas närmare hur omfattande det motstånd respondenterna i denna studie vittnar, om i själva verket är, samt vilket förhållningssätt och kulturellkompetens biståndsarbetare av stora organisationer har.

9. Referenslista

- Almqvist, Kjerstin & Broberg, Anders G. (2008). Kulturella skillnader. I Carl Martin Alwood & Elise C. Franzén (red.), *Tvärkulturella möten- En grundbok för psykologer och socialarbetare*. (s. 118-154). Natur & Kultur
- Alwood, Carl Martin (2008). Kulturell och social påverkan – Några förutsättningar för tvärkulturella möten. I Carl Martin Alwood & Elise C. Franzén (red.), *Tvärkulturella möten- En grundbok för psykologer och socialarbetare*. (s. 39-60). Natur & Kultur
- Backman, Jarl (2008). *Rapport och uppsatser*. Studentlitteratur
- Braye, Suzy & Preston-Shoot, Michael (2011). Empowering practice: understanding and managing user-worker processes. I Mel Gray & Stephen A. Webb, *International social Work – Volume II- Social Work Practice*. (2011:1018:2) (s. 369-390). SAGE publications
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber
- De Guchteneire, Paul (2013). *Code of conduct social science research UNESCO*. Codex- rules and guidelines for research; About research ethics; The humanities and social sciences ; Culture Studies; Rules and guidelines; Code of Conduct for Social Science Research. Hämtat 2013-02-11 kl: 12.17. Från:
http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/SHS/pdf/Soc_Sci_Code.pdf
- Dominelli, Lena (2010). Globalization, contemporary challenges and social work practice. *International Social Work*, Vol. 53, (5), s. 599–612.
- Ferguson, Kristin M. (2005). Beyond indigenization and reconceptualization : Towards a global, multidirectional model of technology transfer. *International Social Work*. Vol. 48 (5), s. 519–535.
- Gray, Mel & Allegritti, Inta (2003). Towards culturally sensitive social work practice: reexamining cross-cultural social work. *Social Work: a Professional Journal for the Social Worker*, Vol. 39, (4), s. 312-325.
- Gray, Mel & Coates, John (2010). 'Indigenization' and knowledge development: Extending the debate. *International Social Work*, Vol. 53, (5), s. 613–627.
- Gray, Mel (2005). Dilemmas of international social work: paradoxical processes in indigenisation, universalism and imperialism. *International Journal of Social Welfare*, Vol. 14, s. 231–238.
- Hare, Isadora (2010). Defining social work for the 21st century: The International Federation of Social Workers reversed definition of social work. I Mel Gray & Stephen A. Webb, *International social Work – Volume IV- Future challenges*. (2011:1018:4) (s. 371-386). SAGE publications
- Healy, Lynne M. (2008). *International social work – Professional action in an interdependent world*. University press: Oxford
- Healy, Lynne M. (2007). Universalism and cultural relativism in social work ethics. *International Social Work*. Vol. 50, (1), s. 11-26.

- Hugman, Richard (2010). Professionalization in Social Work: The challenge of diversity. I Mel Gray & Stephen A. Webb, *International social Work – Volume IV- Future challenges*. (2011:1018:4) (s. 322-335). SAGE publications
- Ife, Jim (2007). *The new international agendas: what role for social work*. International Federation of Social Workers; Navigation; Home; Resources; Statements. Hämtat: 2012-12-12, kl: 17.00. Från: <http://ifsw.org/statements/the-new-international-agendas-what-role-for-social-work/>
- IFRC (2012). *Code of Conduct*. The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies; Home; Publications and reports; Code of conduct; Document code of conduct in English. Hämtat 2012-12-20, kl: 13.53. Från <http://www.ifrc.org/en/publications-and-reports/code-of-conduct/>
- IFSW (2012). *Definition of social work*. International Federation of Social Workers; Navigation; Home; Resources; Policies. Hämtat 2012-12-14 kl: 15.34. Från: <http://ifsw.org/policies/definition-of-social-work/>
- Johnson, P. James, Lenartowicz, Tomasz & Apud, Salvador (2006). Cross-cultural competence in international business: toward a definition and a model. *Journal of International Business Studies*. Vol. 37, s. 525–543. Academy of International Business
- Mattson, Tina (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete : Teori, reflektion och praxis*. Gleerup
- Midgley, James (1981). *Professional Imperialism- Social Work in the Third World*. London: Heinemann.
- Nagy, Géza & Falk, Diane S. (2000). Dilemmas in international and crosscultural social work education. *International Social Work*, Vol 43, (1), s. 49–60.
- Reichert, Elisabeth (2011). Human rights in social work: an essential basis. *Journal of Comparative Social Welfare*. Vol 27, (3), s. 207–220.
- Ryan, Gery W. & Bernard H. Russel (2003). Techniques to identify themes. *Field Methods*. Vol. 15, (1). s. 85-109 Sage publications
- Simon, Barbara Levy (2011). Rethinking Empowerment. I Mel Gray & Stephen A. Webb, *International social Work – Volume II- Social Work Practice*. (2011:1018:2) (s. 347-356). SAGE publications
- Skegg, Anne-Marie (2005). Human rights and social work: A western imposition or empowerment to the people?. *International Social Work*. Vol 48, (5), s. 667–672.
- Tengqvist, Anna (2007). Att begränsa eller skapa möjligheter- om centrala förhållningssätt i empowermentarbete. I Ole Petter Askheim (red.), Bengt Starrin (red.), *Empowerment*. (s. 76-89). Gleerups
- Ward, David & Mullender, Audrey (2011). Empowerment and Opression: An Indissoluble pairing for contemporary social work. I Mel Gray & Stephen A. Webb, *International social Work – Volume II- Social Work Practice*. (2011:1018:2) (s. 357-367). SAGE publications
- Yunong, Huang & Xiong, Zhang (2008). A reflection on the indigenization discourse in social work. *International Social Work*, Vol. 51, (5), s. 611-622.

Bilaga 1- Intervjuguide

Berätta lite om dig själv och om dina erfarenheter

Tema 1

Teoretisk kunskapsgrund och arbetssätt

Vilken teoretisk kunskapsgrund baseras arbetet på och hur förhåller sig denna till den kulturella kontexten?

Erfarenheter av att i arbetet använt eller lärt ut någon specifik metod eller teori?

Är teorier, metoder och arbetssätt universella?

Upplever du att etik och moral är universella? (tillägg)

Etiska riktlinjer? (tillägg)

Upplever du att kunskap från internationellt arbetet går att applicera i Sverige?

Hur formas kunskap som används i arbete?

Organisationens kultur och påverkan

Tema 2

Upplevelser av den egna kulturens påverkan

Hur har du under ditt internationella arbete upplevt att din kultur påverkar arbetet?

Upplevelser av interkulturella möten

Kulturell känslighet

Hur upplever du arbetet utifrån individualistiskt respektive kollektivistiska strukturer?

Hur upplever du att den västerländska kulturen påverkar arbetet?

Tema 3

Dilemman

Vilka typer av dilemman har du upplevt till följd av interkulturella möten i det internationella arbetet?

På vilket sätt upplever du att genus påverkar?

På vilket sätt upplever du att religion påverkar?

Påstående att ta ställning till:

”Lynne M. Healy’s artikel Universalism and cultural relativism in social work ethics, från 2007, att de mänskliga rättigheterna i vissa fall kan ställa till problem för internationella socialarbetare. Författaren ger ett exempel på könsstymning där de mänskliga rättigheterna

kan ses gå före allting, samtidigt som det ger upphov till att i vissa fall se över kulturella traditioner och kvinnans egen vilja.”

Upplever du mänskliga rättigheter som universella och hur skulle du ställa sig till ett liknande dilemma?